SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 52. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 18, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го БЕРЕЗНЯ 1992. Ч. 52. РІК XCIX.

УКРАЇНА ПОГОДИЛАСЯ НА СПІЛЬНУ СПЛАТУ ЗОВНІШНІХ БОРГІВ

Київ (УНІАР). — Тут у четвер, 12-го березня, заступник міністра зовнішньоекономічних зв'язків України Борис Соболев повідомив кореспондентів, що Україна підпише меморандум про солідарну відповідальність за борги колишнього СССР. Це питання вирішуватиметься на зустрічі керівників, держав-учасниць СНД. У зустрічі візьме участь і прем'єр-міністер України Вітольд Фокін.

Підписання меморандуму Україна пов'язує з умовами, які повинна виконати Росія. Перш за все, Україна має знати за що і як сплачуватиме борги і, взагалі, мати повну інформацію щодо цих питань. У свою чергу має змінитися і статут Зовнішньоекономбанку. Україна також вимагатиме, щоб рішення Міждержавною радою прийматися не менш, як 80 відсотками голосів. Лише під такими умовами Україна зможе взяти участь у праці Міждержавної ради.

У п'ятницю, 13-го березня, керівники держав СНД зустрілися в Москві для обговорення пакету економічних проєктів, які мають бути розглянуті на черговій нараді голів держав СНД в Києві 20-го березня. Політичні коментатори вважають, що зміст економічного пакету визначатимуть три республіки: Україна, Казахстан і Росія. Основною проблемою буде розподіл державної власности колишнього СССР.

Готуються до наради в Києві також військові та міліція. У Москві 11—12-го березня вони обговорили проєкти угод про терміни і порядок ратифікації договору про скорочення служб національної безпеки і про статус Чорноморської фльоти.

По закінченні зустрічі у Москві 13-го березня керівників урядів держав-членів СНД прем'єр-міністер України В. Фокін прокоментував рішення України приєднатися до домовленостей, досягнутих 28-го жовтня 1991 року у Москві, між вісьмома членами СНД про солідарну відповідальність за сплату зовнішнього боргу колишнього СССР. Зокрема Фокін сказав: „Становище України з цього приводу враховане при обговоренні умов солідарности за обслуговування боргу. Найбільш важливим є те, що суттєвих змін зазнає сама система оплати старих кредитів і старих боргів. Крім того, Україна разом з Росією отримує статус співголови на засіданнях Міждержавної ради. Я вважаю надзвичайно цікавим рішення, яке дозволяє приймати будь-які пропозиції не просто кваліфікованою більшістю, а кількістю голосів, які б переважали 80 відсотків. Це важливо тому, що будь-яка республіка позбавляється переваг перед іншими тому, що кожна республіка має таку кількість голосів, якою є частка її в загальній сумі зовнішнього боргу. Україні досить поєднати свої голоси з Білорусією чи Казахстаном для того, щоб наше становище набрало права вето".

Далі В. Фокін пояснив, що створюється абсолютно незалежний підрозділ у складі Зовнішнього економічного банку. Цей орган буде незалежний від будь-яких країн, виконуватиме функції тільки з обслуговування зовнішнього боргу й існуватиме рівно стільки, скільки необхідно, щоб розрахуватися з кредиторами. Щодо активів колишнього СССР, Фокін висловив певність, що загальна їх сума перевершуватиме борги України, але отримання цих активів є дуже проблематичним. Московську нараду В. Фокін оцінив позитивно.

Президент України Л. Кравчук напередодні зустрічі керівників держав-учасниць СНД заявив на київському радіо, що Україна і Росія виступають колективним гарантом боргів колишнього СССР. Між державами є домовленність про механізм сплати боргів. Росія виступає гарантом восьми держав, Україна — решти. Усі держави колишнього СССР передадуть їм свої активи і пасиви. Цю ідею, підкреслив Л. Кравчук, підтримують західні експерти.

О. Мартинович написав працю про українців у Канаді

Едмонтон, Альта. — З нагоди відзначування сторіччя поселення українців в Канаді Канадський Інститут Українських Студій видав 562-сторінкову книжку в люксусовій твердій обгортці авторства Ореста Т. Мартиновича п.з. „Ukrainians in Canada: The formative Period, 1891-1924".

У книжці цій, у висліді років досліджень матеріялів з різної преси, урядових публікацій, неопублікованих манускриптів та ще досі невикористаних численних архівних джерел, автор її випрацював незвичайно детальну історію українських поселенців у Канаді.

Праця О.Т. Мартиновича зіткана на канві історії Канади, звідкіля ще гостріше зарисовується весь побут, культура і прагнення до найдосконалішого вивчення українських емігрантів, здебільшого — українських селян, яких економічні злидні виштовхнули з рідних земель на канадські прерії, які лише згодом, після довгих років, перетворились у плесо цивілізації, саме завдяки тим емігрантам, які по волі і неволі покидали Україну. Автор обговорює імпакт українського національного руху, що відобразився в поглядах лідерів української громади, про спротив „канадизації" і опір економічній експлуатації.

Відтак, він зображує настанову українських канадців до Першої світової війни, російської революції і боротьби українців за незалежність. У більшій мірі, як його попередники, Мартинович проникає у щоденне життя українських емігрантів, досліджує їхні матеріяльні відносини, їхні професії та діяльність підприємців, та бере до уваги суспільні зрізничкування. Автор також вказує на громадську працю українців в Канаді.

Книжка „Українці в Канаді" ілюстрована 88-ма світлинами, вміщає 10 мапок, як і статистичний матеріял про українців в Канаді.

Працю О.Т. Мартиновича в ціні 49 дол. 95 центів можна набути, звертаючись на адресу: Ukrainian Academic Press, 6931 South Yosemite, Englewood, Colo. 801112.

Дар допоможе американсько-українській науковій співпраці

Юніверсіті Парк, Па. — Зі Стейтового університету Пенсильванії повідомляють, що завдяки княжому дарові у висоті 100,000 дол. родини Олександра і Олени Воскобійників, відомих українських підприємців, буде тепер проходити співпраця та наукова програма поміж цим університетом в ЗСА, а Українською Рільничою Академією біля Києва.

Як інформує декан рільничого відділу університету, подружжя О. Воскобійників, відвідуючи недавно Україну, допомогло Дмитрові Мельничукові ректорові Української Рільничої Академії, випрацювати відповідну вимінну наукову програму, яку одобрив міністер рільництва України Олександер Ткаченко.

Ця програма допоможе вишколювати студентів Академії в Києві та спеціалістів у розвитку рільництва.

Співдекан для міжнародних програм в згаданому університеті д-р Дж. Дін Дженста очолить Центр для українського рільництва в тому університеті і координуватиме співпрацю.

О. Воскобійник надіється, що його дар спонукає також інших складати на цю важливу ціль відповідно високі пожертви, а особливо спонукає ще таких жертводавців, що є з українського роду.

До дорадчого комітету для створення Центру увійшли крім декана і співдекана Стейтового університету Пенсильванії, родина Воскобійників, Д. Мельничук, Юрій Бігун і д-р Михайло Найдан, що є головою слов'янського відділу того університету.

Ген. В. Чечеватов голодує

Київ (УНІАР). — Тут 7-го березня колишній командуючий Київською військовою округою генерал-полковник Віктор Чечеватов оголосив політичне голодування. Він протестує проти порушення прав людини керівниками України, проти розвалу єдиних збройних сил і звинувачує засоби масової інформації у наклепах на збройни сили СССР і на нього особисто. В. Чечеватов має намір голодувати до 20-го березня.

Невдоволений також адмірал Ігор Касатонов, який командує Чорноморською військовою флотою. Відповідаючи на запитання журналістів 5-го березня, Касатонов поскаржився, що всі інформації штабу Чорноморської фльоти, які передаються до генерального штабу військовоморських сил СНД, невідомо як опиняються в міністерстві оборони України. Таку ситуацію Касатонов назвав „ненормальною", оскільки, на його думку, контррозвідка Чорноморської фльоти не повинна підкорятися Києву.

Водночас із Симферополя надходять повідомлення, що адмірал Касатонов продовжує звільняти з Чорноморської фльоти усіх офіцерів, частини яких присягнули на вірність народові України.

Наказом головнокомандуючого повітряними силами СНД Євгенія Шапошнікова звільнений з праці командир стратегічної летунської дивізії, розташованої в Узині на Київщині, генерал-майор Михайло Башкіров. Ще двох командирів цієї дивізії — полковника Юрія Скапкіна та полковника Олександра Пахомського Шапошніков звільнив у резерву. Після того, як уся дивізія присягнула Україні, московська преса називає її „бунтівною дивізією".

Пресовий центр Київської військової округи повідомив, що військовослужбовці їхньої округи, які не присягнули Україні, до 15-го березня мають виїхати до своїх держав. Відмовилися присягнути Україні 5,000 осіб, з яких 1,000 військовослужбовців уже виїхала за межі України.

Папа задоволений статтею М. Ґорбачова

Рим. — У вівторок, 3-го березня, італійська газета „Стампа" надрукувала статтю Михаїла Ґорбачова. В ній колишній президент СССР пише про відносини „взаємної симпатії", які зв'язують його з Папою Іваном Павлом II, про постать голови Римо-Католицької Церкви і про ролю, яку він відіграє у нинішньому світі.

„Я зберіг дуже міцні і ясні спомини про нашу зустріч з Михайлом Ґорбачовим. Я переконаний, що вона була підготована самим провидінням", — сказав Папа Іван Павло II з приводу публікації статті. Як пише газета „Стампа" у звіті про церемонію представлення статті М. Ґорбачова у Ватикані, Папа був зворушений теплими словами, які присвятив йому колишній президент СССР. „Я переконаний, що Ґорбачов — людина принципу, з багатим духовним світом. Він був післаний вищими силами і, безумовно, відіграв вирішальну ролю в подіях на сході Европи", — сказав Іван Павло II.

Згадуючи про двогодинну зустріч зі совєтським президентом, яка відбулася у грудні 1989 року, Папа відзначив, що вони розмовляли на теми, зв'язані з духовним світом людини. За словами Папи Івана Павла II, Ґорбачов був задоволений тим, що на чолі Ватикану стоїть слов'янин, який ліпше розуміє проблеми, що виникають перед східноевропейськими державами.

Папа сказав, що недавні події на сході Европи ще потребують глибокого осмислення. „Дехто переконаний, що в основі кризи комуністичних систем у Східній Европі лежать економічні труднощі, — продовжував Папа, — але не треба забувати про важливі речі: крім кризи комунізму ще була і перебудова. Крім інших значень, це слово означає також 'зміни', — підкреслив голова Римо-Католицької Церкви. — В 1978 році я став Папою, — сказав Іван Павло II, — я не міг навіть подумати, що буду свідком таких радикальних змін у Східній Европі".

Відповідаючи на запитання журналістів „Стампи" про можливу візиту у колишній Совєтський Союз, Папа сказав: „Вона не відбудеться у 1992 році. Над цією поїздкою ще треба працювати".

ЗАКЛИКАЮТЬ ДЖ. БУША ЯСНІШЕ ВИСЛОВИТИСЬ У СПРАВІ ДОПОМОГИ ДЛЯ КРАЇН СНД

Вашінгтон. — Стівен Ґрінгавз, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" пише у числі з 16-го березня, що існує чимале занепокоєння в урядових коках ЗСА і „великої сімки" у справі погіршення політичних й економічних відносин в країнах Співдружности Незалежних Держав, яке у випадку поглиблення кризи на економічному відтинку, може призвести до створення диктаторських режимів в багатьох республіках колишнього СССР.

В американському Конгресі чимало республіканців долучуються до концепції демократичної більшости і пропозиції колишнього президента ЗСА Ричарда Ніксона, закликаючи президента Джорджа Буша і його Уряд виділити більйонові суми грошей для допомоги незалежним державам, членам СНД, бо в противному випадку американська політика на Сході зазнає неуспіху.

Після того, як Р. Ніксон назвав американську дотеперішню допомогу „патетичною" і недостатньою, декілька провідних республіканців в обидвох палатах Конгресу ЗСА підтримали демократів і визнали потребу сильнішої президентської політики в цій справі. Правда, президент Дж. Буш досить ефективно обороняв свою політику допомоги країнам СНД заявою, що він не має „порожнього чека" для закордонної допомоги та й ще на такі великі суми, які пропонує Конгрес — 6 біл. дол. на стабілізацію карбованця і 12 біл. дол. вкладу до Міжнародного монетарного фонду і кілька мільйонів на інші програми допомоги Росії й інших країн СНД.

Сенатор Ричард Ґ. Луґар, республіканець з Індіяни, який недавно відвідував з групою інших законодавців Москву, Київ й деякі інші країни СНД заявив: „Вони знайшлися на рубежі історії і там наступить політична й економічна стабілізація, або вони скотяться на дно протиріч". Сен. Луґар, член Комісії закордонних зв'язків, настоював на тому, щоб Уряд ЗСА допоміг країнам СНД вийти з кризи мирним шляхом.

Також амбасадор ЗСА до Росії Роберт С. Стравс заявив, що провідні республіканці, сен. Джессі Гелмс з Північної Кароліни і сен. Стром Тирмонд з Південної Кароліни, закликали його включитися у процес допомоги для СНД тому, що досі цього ще ніхто не зробив. Сенатори обіцяли йому повну підтримку в цій справі.

Президент Буш признався, що чимраз більше число конгресменів і сенаторів підтримують ідею допомоги, але секретар Департаменту скарбу Ніколас Ф. Брейді кілька разів вже закликав до голосування в Конгресі над виділенням 12 біл. долярів допомоги для МФ, але результатів ще й досі не видно.

Під час зустрічі з сенаторами ЗСА Президент України Леонід Кравчук порушив ще одне важливе питання: питання про контролю над знищенням атомової зброї. „Ядерну зброю ми вивозимо за межі України, але в нас немає певности, що зброя знищеться", — заявив Кравчук. Президент України висловив побажання, щоб ЗСА подали допомогу Україні, зокрема у створенні міжнародного атомового фонду та доставі продуктів, щоб зменшити економічні недостатки.

Біда тільки в тому, кажуть деякі аналітики, що прихильники допомоги турбуються забагато про стабілізацію карбованця з наміром втягнути інші країни СНД в одну економічну і фінансову зону, викликаючи рівночасно застереження і спротив. Крім того рік 1992 є роком президентських виборів і виборці у стейтах запитають про пріоритети допомоги — власний народ, чи Коммонвелт. Чимало критикують Ніксона, що він, якраз тепер, пропаґує справу більйонової допомоги закордонові і не цікавиться внутрішнім ринком.

У СВІТІ

ВСІ СПРОБИ ЗАМИРИТИ ворогуючі сторони в Нагорному Карабаху закінчуються безвислідно. Останню угоду про припинення вогню було оприлюднено в п'ятницю, 13-го березня, а вже в суботу азербайджанці відновили воєнні дії, обстрілявши ракетами Степанакерт. В понеділок, 16-го березня, в зону конфлікту прибув спеціальний післанець ООН Сайрус Венс. Конференція в питаннях безпеки і співробітництва в Европі також посилає до Нагорного Карабаху делегацію на чолі з міністром закордонних справ Чехо-Словаччини Їжі Дінстбіром.

В СУБОТУ І НЕДІЛЮ, 14-го і 15-го березня, у збройних сутичках в Придністровській республіці загинуло понад 20 осіб. Російські сепаратисти зруйнували міст через Дністер. Мешканці молдавських сіл втікають на правий, молдавський, берег Дністра. Збройні групи Придністровської республіки захопили велику воєнну базу Співдружности Незалежних Держав у Тирасполі.

ПРИВАТНУ ДЕТЕКТИВНУ і охоронну діяльність в Російській федерації дозволяє новий закон, прийнятий парляментом Росії в неділю, 15-го березня. Згідно з ним, приватний детектив і приватний охоронець можуть провадити розшуки осіб, що пропали безвісти, вивчати ринок, збирати інформацію для бизнесових переговорів, однак вони не мають права на діяльність, віднесену виключно до компетенції органів правосуддя. Приватним детективам і охоронцям закон дозволяє застосовувати вогнепальну зброю.

ПОТУЖНІ ПІДЗЕМНІ поштовхи вдруге струсили в неділю, 15-го березня, південною Туреччиною, спричинивши численні жертви. Сила землетрусу становила 6.8 бала за скалею Ріхтера. Найбільше постраждав Ерзінджан, місто зі 175-тисячним населенням, оскільки центр землетрусу був від нього віддалений тільки на 16 кілометрів. За першим поштовхом прийшло ще декілька, менш сильних, проте так само руйнівних. Загальне число жертв може досягнути декількох тисяч. В порятунку людей беруть участь американські вояки з летунської бази Інджирлік на півдні Туреччини. Подібного землетрусу в країні не було від 1983 року, коли в районі Ерзуруму загинуло 1,330 осіб. Історики свідчать, що за останню тисячу років теперішній землетрус поблизу Ерзінджану є вже одинадцятий.

РОСІЯ РОЗПОЧАЛА ПРОЦЕС ТВОРЕННЯ ВЛАСНОЇ АРМІЇ

Москва. — Західні пресові агентства і кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Селестін Болен повідомили 16-го і додатково 17-го березня, що президент Російської федерації Борис Єльцин наказав спеціяльним президентським декретом розпочати процес творення російської армії і найменував себе міністром оборони, а радше активним головою військової комісії, яка займеться формуванням російської армії на базі дотеперішніх військових частин.

Рішення президента Єльцина про творення власної армії, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти, — наступило правдоподібно в результаті неуспіху у переговорах з країнами Співдружности Незалежних Держав, на яких Україна, Азербайджан і Молдова настоювали на зорганізуванні своїх власних оборонних армій. Мова про це була в Москві 14-го і 15-го березня, напередодні довшої зустрічі заздалегідь запланованої на 20-го березня у столиці України Києві.

Виступаючи на пресовій конференції заступник прем'єр-міністра Російської федерації Сергей Шахрай заявив, що російське міністерство оборони вже поробило перші кроки для сформування окремої російської армії із врахуванням, що ця армія буде підлягати спільній команді країн СНД. Значить, як виглядає з повідомлення Шахрая, росіяни все ще надіються, що також створені армії в Україні, Азербайджані і Молдові будуть підпорядковані маршалові Є. Шапошнікову і матимуть загально - комонвелтський, а не національний характер, — кажуть деякі політичні лідери в Києві й інших столицях країн СНД.

З цього приводу в Україні вже чуються незадоволення, про що буде мова на зустрічі, яка починається в п'ятницю, 20-го березня. Росіяни ще й досі твердять, що учасники зустрічей в Мінську і Алма-Аті нібито погодились були на існування одної армії під спільною командою Євгенія Шапошнікова, хоч українські представники виразно і недвозначно заявляють, що мова про створення своєї власної оборонної армії була розпочалась ще перед проголошенням акту незалежности України і від цієї ідеї Україна не відступить. Крім того президент України Леонід

(Закінчення на стор. 8-ій)

Дж. Буш обвинуватив П. Б'юкенена в недостатньому патріотизмі

Беттл Крік, Миш. — Президент Джордж Буш зробив спробу з допомогою телевізійної реклами кинути тінь на свого суперника-однопартійця Патрика Б'юкенена. У телевізійній рекламі говориться, що Б'юкенен, всупереч своїм ізоляціїним переконанням, їздить німецьким автом „Мерцедес", а тому мешканцям автомобілебудівного стейту Мишиген не слід довіряти йому.

Виступаючи перед працівниками процвітаючого підприємства, що випускає медичне обладнання, корпорації „Страйкер", Дж. Буш обіцяв їм не допустити, щоб товари і обладнання за кордону, в першу чергу з Японії, знищили американську промисловість.

Вважають, що в Мишигені Буш переможе у передвиборах, але стейт сильно постраждав від рецесії і його населення висловлює незадоволення політикою Адміністрації.

П. Б'юкенен тимчасово відмовився від своєї девізи „Америка понад усе" і, виступаючи в культурному центрі хорватської громади в Чікаго, заявив, що на випадок перемоги у виборах він стане першим президентом ЗСА, який відвідає незалежну Хорватію. Минулої суботи П. Б'юкенен виступав в Українському Культурному Центрі.

Претендент - демократ Билл Клінтон тим часом побував у мишигенському місті Воррен, де висловився за врегулювання расових відносин в країні. Це було невдале звернення, бо в авдиторії коледжу у Воррені зібралися переважно білі, а негрів було всього троє. Більшість присутніх належала до так званих регенівських демократів. Так називають членів Демократичної партії, які у свій час відмовилися голосувати за свого кандидата Волтера Мондейла на тій підставі, що їх партія надто багато уваги приділяє меншинам, і віддали голоси республіканцеві Рональдові Регенові.

Б. Клінтон розраховує перетягнути на свій бік середній захід і має намір зробити це тими ж самими засобами, які допомогли йому здобути перемогу над суперниками-демократами Цонгасом і Бравном на півдні.

В АМЕРИЦІ

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ фірми МекДоннелл Даглес заявили, що мають намір розпочати конструкцію нового більшого моделю реактивного літака типу МД-12 тільки тому, щоби дотримати кроку та не бути позаду своїх конкурентів фірми Боїнг і Юропієн Ейрбас. Одначе є всі можливості, що МекДоннелл може й не розпочати конструкції цього тримоторного реактивного літака з 375 пасажирськими місцями, а натомість приступить до будівлі іншого чотиримоторового, поверхового літака для більшої кількости пасажирів. Про цю ще новішу вістку широко пише їхній професійний журнал „Авіейшен вік і спейс технолоджі" з 16-го березня 1992 року.

СЕНАТОР ЕДВАРД КЕННЕДІ, демократ з Массачусеттс і наймолодший та останній з братів Кеннеді, заявив, що внедовзі одружується з Вікторією Реджі, правником однієї з вашінґтонських фірм. Речник сенатора Пол Донован підкреслив, що 38-літня Вікторія є однією із власників відомої правничої фірми у Вашінґтоні та довголітнім приятелем родини Кеннеді. Правничі студії закінчила у Нюкомб коледжі в Ню Орлінс в 1976 році. Була одружена і з першого подружжя в неї двоє дітей. З першим чоловіком розлучилась у 1990 році. Сенатор Е. Кеннеді сказав, що „Вікторія та її діти ощасливили моє життя". Дати одруження, ще не усталено. Сен. Е. Кеннеді також був одружений та є батьком трьох дітей — Кері, Едварда і Патрика. Зі своєю першою дружиною Джоенн розлучився ще у 1982 році.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Клопіт з атомовою зброєю

Президент Рональд Реґен і його наступник Джордж Буш зраділи, коли в особі Міхаїла Ґорбачова знайшли першого генерального секретаря Компартії СССР, який не погрожував, що „угробить" ввесь буржуазний світ, та з якими можна було договорюватися вже не про обмеження, а про редукцію різних родів зброї. Ґорбачов підписував договори про редукцію зброї, але далі видавав у щорічному державному бюджеті 60 відс. видатків на збройні сили й до кінця свого урядування втримував три і півмільйонову наземну армію, яка й дотепер існує. Однак Захід з Америкою у проводі був вдоволений, бо знав, що усамостійнення шести сателітських держав зліквідували Варшавський пакт, який став рівноважником західнього НАТО, та що одночасна економічна криза в СССР перекреслила загрозу збройної агресії від СССР. До кінця панування Міхаїла Ґорбачова Захід не журився арсеналом ядрової зброї СССР. Аж після розвалу СССР той арсенал став найбільшою журбою президента Буша. Тому Буш зрадів, коли почув — ще перед грудневим референдумом в Україні — від Леоніда Кравчука, що він, Кравчук, не приїхав просити грошей і що Україна хоче бути безатомовою державою.

Совєтський арсенал атомової зброї був розміщений на території Росії, України, Білорусі й Казахстану. Скільки є тієї зброї і яка вона — це знають фахівці НАТО й Пентагону. Дивним дивом Захід захотів, щоб увесь той арсенал був на території Росії, під одною контролею. Їздив у цій справі до Москви державний секретар Джеймс Бейкер і так домовилися. Боріс Єльцин погодився з тим, що західні фахівці мали приїхати до Росії і своїм хистом та своїм коштом ту зброю масового вбивства знищити. На простий розум — це тільки амбіція найпримітивніших народів і їхніх ненормальних диктаторів, як іракський Саддам Гуссейн, мати нуклеарну зброю і нею шантажувати світ. Найрозумніші учені та стратеги вже давно прийшли до переконання, що атомової війни ніколи не буде, бо у такій війні не було б переможців ані переможених, а був би катаклізм, подібний до біблійного потопу, — кінця світу й людського роду. Дві атомові бомби, скинені американським летунством на японські міста Нагасакі й Гірошиму, були наявним показом, яка це страхітлива зброя, а тепер вона куди-куди сильніша, аніж була в 1945 році.

Білорусь, читали ми, вже позбулася атомової зброї, перевівши її кудись на територію Росії. Зроблено те саме з частиною тієї зброї в Україні, всупереч застереженню Кравчука, який зразу ж радив нищити її таки на українській території. Україна не має для такої операції фахівців, технічних засобів ані фондів. Але піддалася вимозі Вашінгтону. Минулого тижня у Москві оприлюднено розпорядок Леоніда Кравчука — припинити дальший перевіз нуклеарної зброї до Росії, бо нема доказів, що перевезену туди частину зброї знищено. Відомо, що в Росії не припинилася боротьба за владу. Єльцин мусить лявірувати між правим реакційним і лівим комуністичним крилами парляменту. Все ж його престиж і хист дозволили йому перевести у тому парляменті офіційне визнання державности України. Але можна сумніватися, чи Єльцин з усіма своїми теперішніми турботами, головно економічного характеру, може справді бути ґарантом безпеки всієї накопиченої за панування комунізму прерізної зброї, між нею і нуклеарної. Розпорядок Кравчука був мудрий і доцільний. Про нього напевне дізналися негайно керівні чинники НАТО у Брюсселі і Вашінґтоні. Наполягання Кравчуком, щоб ту зброю нищити, а не далі магазинувати, — може тільки піднести повагу України та її Президента. Нема сумніву, що про це буде мова під час недалекої вже візити Кравчука у Білому Домі.

В інтересі України є збереження при владі у Кремлі Боріса Єльцина. Україна має сумний досвід з російською демократією, яка прийшла була до влади після упадку царату. Але Єльцин не мусить бути другим Керенським, який ґратулював вже як політичний еміґрант большевикам, що вони зберегли „єдність Росії". Єльцин, ніким не примушений, з власної волі визнав державність України, він пакостить, але й із ним можна говорити і ладнати. Леонід Кравчук уміє робити це.

Петро Часто

УКЛІН ТОБІ, СРІБНА ЗЕМЛЕ!

III

Тим часом свідоме українство — це щось інше, ніж безпосередній стан народної душі. Тут вимагалася титанічна освітня і організаційна праця сотень і тисяч особистостей, що були цвітом свого народу. Український патріотичний рух повинен був мати незрівняно вищі ідеї, ніж їх мали комуністи, накидаючи ленінсько-сталінські програми „худоб'ячої" рівности і атеїзму. Позитивний політично-духовний національний рух могла очолити людина з вийнятковим інтелектуальним і моральним авторитетом.

Такою людиною був Августин Волошин. Від 1901 року, коли він почав редаґувати єдину в Мадярському королівстві українську газету „Наука", і закінчуючи його обранням першим президентом Карпатської України 15-го березня 1939 року, Августин Волошин зорав і засіяв добрим зерном не одну ниву: церковну, культурно-освітню, педагогічну, господарсько-економічну, літературну, публіцистичну. Його непересічний розум і велика українська душа відгукнулися на найболючіші питання тогочасної дійсности.

Але неперевершеним подвигом його життя було практичне зорганізування народу в цілеспрямований рух за національно-державну незалежність. Утворене ним Українське Національне Об'єднання на виборах до Сойму Карпатської України 12-го лютого 1939 року дістало 92.40 відсотка голосів. Запам'ятай, шановний читачу, цю цифру.

Карпатська Україна, виникнувши в грізний передень Другої світової війни, може, без перебільшення, слугувати корисним прикладом державотворення для нинішньої молодої української держави. Світла, жадана мета притягнула до себе найкращі, найпродуктивніші, найбільш відповідальні сили народу. За короткий час, буквально за декілька місяців, уряд Августина Волошина не тільки проголосив, але й успішно здійснював важливі політичні, соціяльні, культурні, господарчі програми. Не було ділянки, де життя не запульсувало б, не сповнилося б новим змістом — від створення Карпатської Січі і Пласту до будівництва нових шкіл, шпиталів, промислових підприємств і друкування своїх, українських грошей. Не зважаючи на несприятливу міжнародну ситуацію, Карпатська Україна, її уряд і її народ були орієнтовані на мирний, цивілізований поступ. Під синьо-жовтим прапором багатостраждана земля утвердила своє достойне українське ім'я. „Наш синьо-жовтий прапор, — писав Августин Волошин, — є символом наших найсвятіших ідей, наших найглибших засад і почувань, є нашою програмою. Барва синя підносить нашу душу до ясного неба... А жовта барва розносить наші взори по наших золотих нивах, по нашій рідній землі, де жили наші предки і де жиємо днесь ми самі".

Подальші події вимагали від Президента не тільки великого розуму і великої любови до свого народу, але також великої мужности. Збагнувши, що гітлерівська Німеччина віддає Карпатську Україну на поталу мадярам, Волошин перед всією Европою каже: „Німці ганебно нас обманули".

Далі — трагедія. Мадярські танки, гармати, літаки і спеціяльно муштровані дивізії — проти січових стрільців, озброєних хіба любов'ю до свободи, бо навіть карабін був не в кожного. Чимало полягло там геройською смертю і галицьких добровольців.

Отак до мільйонів жертв сталінського терору і голодомору в Україні долучились понад 140,000 мученицьких смертей в Карпатській Україні — це становило майже 20 відсотків українського населення краю. Кого не встигли мадяри, звели зі світу большевики. В московській катівні загинув несхитний провідник народу Августин Волошин. Нема слів, щоб описати непромінальну Голготу нашої нації. Недаремно Шевченко звертався до біблійного пророка Єремії: „Хто дасть голові моїй воду і очам моїм джерело сліз, щоб я плакав день і ніч за тими, що їх убито".

А коли хтось із нас хоче знати подробиці того чорного часу, то ось свідчення очевидця, полум'яного співця Карпатської України Василя Ґренджі-Донського:

Мадярня не вибирала. Хто
лиш українцем звався,
убивали без різниці, якщо
чимось відзначався...
Депутата Йвана Григу
вбили й голову зрубали,
мов м'ячем, серед подвір'я
терористи „фудбал" грали.

Хто нині знову пробує відірвати Закарпаття від України, той продовжує грати у футбола відрубаною головою депутата Йвана Григи.

Сьогодні українців і русинів ще об'єднує спільний біль: Закарпаття, яке Бог створив для окраси української землі, перебуває в глибокому занепаді. Екологія тут на набагато краща, ніж довкола Чорнобиля. Колишня оаза зелених гір і чистих річок сплюндрована совєтським мілітаризмом. По-злодійськи вирубано ліси, занедбано полонини, найславніші виноградники,

(Закінчення на стор. 8-ій)

Степан Яворський

Вісті з Оттави

В п'ятницю, 7-го лютого ц. р., д-р Степан Хмара, член Верховної Ради України і заступник голови Української Республіканської Партії, відвідав Оттаву. Того дня д-р Степан Хмара зустрівся з деякими членами канадського парляменту, як також з вищими урядниками міністерства закордонних справ і міністерства оборони Канади. Увечорі того самого дня депутат Хмара виступив перед численною оттавською громадою з цікавою доповіддю про сучасні події в Україні.

* * *

В понеділок, 17-го лютого, в Оттаві перебувала д-р Роберта Бондар, перша канадська астронавтка, член залоги на космічному кораблі, який відбув восьмиденну подорож у просторі. На пресовій конференції в парляментарній ґалерії, на якій астронавтка розказувала про свою працю і враження під час перебування у просторі, на запитання цього кореспондента чи її предки прибули до Канади з України, вона відповіла дослівно так: „Я є під враженням, що мій дід походив з території на границі між Україною і Росією. Я непевна чи він уважав себе українцем чи росіянином. Одначе, після приїзду до Канади він опинився в середовищі, в якому домінувала українська мова. Моя баба була польського роду, тому в нашій хаті розмовляли українською і польською мовами. Мій батько знав добре українську і англійську мови. На такій підставі можна трактувати моє пов'язання з українцями як оправдане".

* * *

20-го лютого ц. р., у великій залі конфедерації в будинку канадського парляменту, відбувся святковий бенкет з нагоди століття поселення українців у Канаді і відновлення української державности після референдуму 1-го грудня минулого року. Почесним гостем і головним промовцем на бенкеті був Геннадій Удовенко, представник України до Об'єднаних Націй в Ню Йорку, який приїхав до Оттави зі своєю дружиною.

Бенкет відкрила голова місцевого відділу Конґресу Українців Канади Леся Гірняк, а програмою вечора проводив Андрій Глуховецький, директор Українського Інформаційного Бюра КУК в Оттаві. Представив гостя і його дружину д-р Олександер Кіндій, посол до федерального парляменту з Калґарі, Альта.

В своїй промові амбасадор Удовенко сказав, що обставини так зложилися, що Україна стала незалежною того самого року, коли українці в Канаді святкували століття свого поселення. Удовенко собі не уявляє кращого подарунку канадським українцям від їхньої батьківщини.

Промовець підкреслив, що Україна вдячна Канаді за її позитивне ставлення до української державности. Він також дав признання українським канадцям за їхню допомогу, особливо в справі запрошення на приїзд до Канади теперішнього Президента, а тодішнього голову Верховної Ради України, Леоніда Кравчука. Ця візита в Канаді, а опісля в ЗСА, сильно вплинула на піднесення престижу президента Кравчука, який як вдома, так і за кордоном, пропаґував ідею повної суверенности і незалежности української держави.

Удовенко признав, що Україна переживає тяжку економічну кризу та що вона має проблеми в стосунках зі своїм північним сусідом, але він певний, що всі ці справи будуть розв'язані позитивно, бо Україна немає наміру, помимо частих провокацій, вступати в конфлікти з сусідами і готова усі спірні питання полагоджувати шляхом мирних переговорів. Удовенко звернув увагу на те, що Єльцин, в імені Росії, підписав договори з Україною в Києві, в листопаді 1990 року, в Мінську і Алма-Аті в грудні 1991 року, в яких було виразно сказано про непорушність теперішніх кордонів. Україна також не дозволить, щоб Єльцин, чи хто інший з російських провідників, виступав на міжнародних форумах в імені України без попереднього порозуміння з її Урядом.

На бенкеті, крім численної місцевої громади, гостей з-поза Оттави, представників етнічних громад, був шарже д'аффер України в Канаді Олексій Родійонов та кілька членів канадського парляменту.

Бенкет закінчився тостом за вільну Україну і співанням національного ґимну.

Іван Лесько

ДИПЛОМАТІЯ

I

Життя в сім'ї незалежних народів вимагає втримування дружніх взаємин з їхніми державами. Тому в Україні, як каже С. Хмара, „потрібна мирна співпраця з усіма державами дорогою вільних дипломатичних зв'язків". Дипломатичні представництва нав'язують політичні, культурні й економічно-торговельні стосунки, з'єднують союзників і приятелів, маючи на увазі світовий мир і добробут.

Дипломатичні зносини частково були практиковані вже в старинному світі. Згодом, в X столітті, візантійські цісарі перші влаштували окремий департамент для полагодження закордонних справ та призначили амбасадорів для чужих країн. У XVIII столітті дипломатія набула професійний характер як окрема ділянка закордонної політики. Довговіковий досвід цієї професії збережений у споминах різних дипломатів, на цій основі видатні політологи склали засади і правила успішної дипломатичної праці.

Отож, дипломатія як застосування інтелігентности і такту при офіційних зносинах між урядами незалежних держав, головну вагу кладе на характер, поведінку й зовнішній вигляд дипломатів. Вони повинні визначатися незвичайними здібностями, більшими ніж рядові політики. Дипломат повинен бути чесний, правдомовний, точний, спокійний, поміркований і чемний. Повинен мати високу освіту і знати чужі мови. До справ має підходити розумово й реалістично — без ілюзій і самообману.

Приступаючи до переговорів, він мусить ясно усвідомлювати собі їхню мету та можливості до її осягнення. Одночасно мусить брати до уваги мету й наміри своїх контраґентів та їхніх націй і застосовувати відповідні засоби, щоб осягнути свої цілі.

Усі справи дипломат повинен розглядати під кутом національних інтересів: національної безпеки, ненарушености кордонів, тривкого миру. Повинен бути готовий на компроміси в несуттєвих справах, гнучким в абстрактних принципах, але твердим і неподатливим у всіх вітальних, реальних інтересах своєї держави.

Під час переговорів дипломат не сміє виявляти своїх емоцій: гніву, ненависти, мстивости, чи піднесення і радости. Тут немає місця на нарікання і жалі. Духова зрівноваженість, упевненість у правильності своєї справи — це основна настанова дипломата. „Кволість і нерішучість — це найбільші вади державного діяча", — казав англійський прем'єр лорд Пальмерстон.

Тому хибним є погляд публічної опінії, що дипломатія повинна послуговуватися обманом. Успіх досягнути брехнею тільки короткотривалий, позірний і може обернути внівець попередні осяги дипломатичної праці. Засада — „чесність, це найкраща політика" є дійсна й ефективна також в сьогоднішніх часах. Деякі надпотуги, що цю засаду знехтували, зійшли із світової сцени.

Подібно як у торгівлі, важливим питанням у дипломатичних переговорах часто є — „що ми на цьому заробимо?" Тому на компроміси й уступки можна іти тільки після вичерпання усіх можливостей. (Звідси „мистецтво можливого"). Хто поступає безкомпромісово, тим самим зрікається дипломатії).

Осягнення намічених цілей залежить також від догідних обставин, бо, як каже один німецький політик: „Зовнішня політика не пливе у моторовому судні, але у вітрильнику, який мусить користати з догідного вітру."

А втім, без огляду на хист і меткість дипломатів, остаточний вислід їхніх зусиль, подібно як воєнний вислід, залежить від Сили Вищої. „І тут мелять Божі млини поволі, але ґрунтовно і з перспективи цілих століть," — казав Т. Масарик.

Незважаючи на теоретичні засади, дипломатичне мистецтво набуває національного характеру у його практичному застосуванні. Так, французька дипломатія визначається логікою й особливим хистом переконування; англійська має радше купецько-бизнесовий характер; німецька любить переговорювати з позицій сили. Американська дипломатія, що довший час мала аматорський характер, від 1920-их років стала професійно-раціональною, винахідливою, добре поінформованою, точною і надійною. Ці дипломати мусять одначе завжди рахуватися з опінією свого громадянства і часто зрікатися своїх особистих поглядів. Італійську дипломатію окреслюють як опортуністичну, з постійним маневруванням та намаганням осягнути більше, як на це дозволяла б внутрішня сила їхньої держави. Російській дипломатії закидають грубість і масивність.

Закінчення буде.

В П'ЯТНИЦЮ, 13-ГО БЕРЕЗНЯ, новий спалах насильства в чорних передмістях Йоґанесбурґу причинився до загибелі 24 африканців. Загострення стосунків між ворогуючими угрупуваннями Африканського національного конґресу і зулуської партії Інката пов'язане з референдумом білої меншини про її ставлення до апартеїду в країні. Різні чорні фракції не можуть дійти до спільного становища щодо намірів уряду де Клерка, який послідовно відстоює необхідність політичних реформ. Напередодні референдуму де Клерк опинився між трьома вогнями, бо консервативна біла молодь організовує мітинґи, на яких де Клерка називають зрадником інтересів білої меншини в ПАР.

Юліян Хименець

ЗАКАРПАТТЯ — ЗЕМЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

II

Тоді Жаткович відмовився від посту губернатора, побачивши, що чехо-словацький уряд не має наміру виконати обіцянки дані йому в осені 1918 року у Філядельфії, як і умови міжнародного мирного договору в Сен Жермені з 8-го вересня 1919 року.

Чеський уряд на протязі 20-ти років вибрав тактику зволікання з автономією Закарпаття. Коли Чехо-Словаччина починала тріщати по всіх швах, 14-го вересня 1938 року до Ужгороду прибув міністер хліборобства уряду ЧСР д-р Задіна і заявив, що розпочинається підготова до надання Закарпаттю автономії. Незабаром можна буде перевести вибори до сойму. Населення краю зустрінуло ці заяви скептично, воно вимагало негайного виконання всіх заяв Сен Жерменського мирного договору. Це, однак, наступило лише як наслідок мюнхенського договору 29-го вересня 1938 року, коли Чехо-Словаччина була змушена віддати Німеччині Судетські землі, а з решти ЧСР створено федеративну державу чехів, словаків і закарпатських українців.

Вибори до Першого Сойму Карпатської України, що відбулися 12-го лютого 1939 року дали такий вислід: уповноважених до голосування було 284,365, з чого голосувало 263,202 душ за українську листу прем'єра д-ра Волошина або 92,45 відс. Цим вислідом можна було гордитися, бо він доказував, що український народ Закарпаття зрілий до державного життя.

На жаль, це захоплення довго не тривало, бо 14-го березня 1939 року, коли Словаччина під протекторатом Німецького Райху проголосила незалежність, Карпатська Україна опинилася відтята від решти ЧСР, — і за згодою Німеччини напала на неї Мадярщина. Уряд Карпатської України мобілізував всі ресурси, щоб боронитися проти мадярського поневолення, проголосивши 15-го березня 1939 року в конституційний спосіб свою незалежність, але встоятись не було сили.

Наступили шалені арешти, розстріли без суду й інші знущання українського народу, які закінчилися лише в жовтні 1944 року приходом Червоної армії на територію Закарпаття.

На підставі попереднього домовлення президент д-ра Бенеша зі Сталіном, Закарпаття мало належати до Чехо-Словаччини. Однак з приходом Червоної армії на Закарпаття зразу розпочато пропаґанду за воз'єднання Закарпаття до УССР. 26-го листопада 1944 року на народних зборах в Мукачеві прийнято резолюцію воз'єднання Закарпаття з Україною. Це рішення народу було потверджене совєтським і чеським парляментами. Варто зазначити, що при голосуванні чеського парляменту над цією справою не було ані одного голосу проти віддання Закарпаття Сталінові.

За цілий цей час український народ Закарпаття ділив свою долю і недолю з цілою Україною аж до сьогодні.

Що зробили большевики доброго для українського народу? Я бачу два моменти. Большевики зібрали всі українські землі до купи. Інша справа, яку ціну платив за це український народ. Але незаперечний факт, що большевики заощадили нам важкий процес збирання українських земель.

Другий позитивний вчинок большевицького уряду — це лише для Закарпаття — було заснування Державного університету в Ужгороді. Я пригадую наші старання перенести з Чех одну з українських високих шкіл — Українську Господарську академію в Подєбрадах, Український вільний університет в Празі або Український Педагогічний інститут в Празі. На жаль наші старання були безуспішними.

Чому чехи створили українським еміґрантам аж три високі школи? Відомо, що д-р Т. Масарик в роках 1917—1918, за часів Центральної Ради в Києві створив на Україні чеський леґіон. Центральна Рада в Києві дала чехам не лише дозвіл формувати чеське військо на своїй території, але дало їм потрібне військове устаткування.

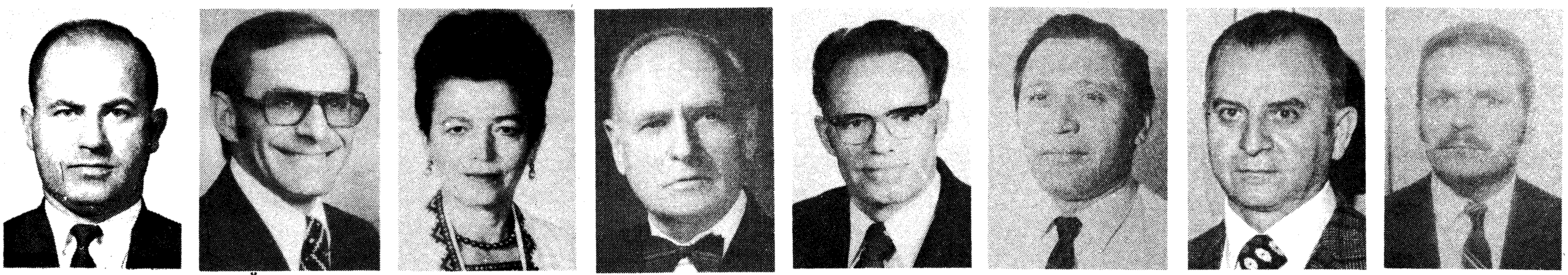
Коли після закінчення Першої світової війни зібралися у Чехо-Словаччині багато української молоді з таборів полонених, прибув в Прагу колишній міністер закордонних справ Центральної Ради Олександер Шульгин і просив президента Масарика допомогти цим колишнім українським воякам. Рішено заснувати три українські високі школи і одну реальну гімназію в Моджанах. Умова була така, що ці українські школи є лише для українських еміґрантів у Чехо-Словаччині. Українці Закарпаття не сміють мати тут вступу. Доказ: коли я в червні 1930 року закінчив Державну торговельну академію в Мукачеві через знайомство з інженером Леонідом Романюком, абсольвентом Української Господарської Академії у Подєбрадах вніс я подання, щоб прийняти мене до цієї школи. За два тижні прийшла відповідь: „Українська Господарська Академія в Подєбрадах є школою українських еміґрантів, а ви є підкарпатський русин і громадянин Чехо-Словацької республіки".

Остання наша спроба перенести хоч одну з українських шкіл з Чех на Закарпаття була вже за часів Карпатської України в листопаді 1938 року. Цим разом, це зробив уряд прем'єра д-ра Волошина. Але наше змагання було безуспішним. Закарпаття за часів чеського панування таки не дочекалося своєї високої школи.

Продовження буде.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ З ГОРДІСТЮ ПРЕДСТАВЛЯЄ СВОЙОМУ ЧЛЕНСТВУ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ НАЙКРАЩИХ ДІЯЧІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ, ЯКІ У 1991 РОЦІ ПРИЄДНАЛИ 1344 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗАБЕЗПЕЧУЮЧИ ЇХ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ 9,621,000 ДОЛ. ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ ҐРАТУЛЮЄ ТА ЩИРОСЕРДЕЧНО ДЯКУЄ ЇМ ЗА ЇХНІЙ ТРУД. ЩАСТИ ВАМ БОЖЕ, ДОРОГІ СОЮЗОВЦІ І В ЦЬОМУ 1992 РОЦІ!

ГОЛОВИ ОКРУГ, ЯКИХ ВІДДІЛИ ВИКОНАЛИ КВОТУ ПРИЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ НА 75 І БІЛЬШЕ ВІДСОТКІВ

Павло Шевчук ТРОЙ/ОЛБАНІ — 111%

Йосип Чабан ШАМОКІН — 103%

Текля Мороз МОНТРЕАЛЬ — 88%

д-р Михайло Снігурович НЮ ГЕЙВЕН — 82%

Степан Гавриш ФІЛЯДЕЛЬФІЯ — 79%

Тимко Бутрей ВІЛКС БЕРІ — 77%

Роман Припхан ЧИКАҐО — 77%

Володимир Гетьманський БОСТОН — 77%

ВІДДІЛИ ОКРУГИ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ПРИЄДНАЛИ НАЙБІЛЬШЕ ЧИСЛО — 194 НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЧЛЕН „КЛЮБУ СОТНИКІВ"

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ ЗАСЛУЖЕНИХ СОЮЗОВЦІВ", ЯКІ У 1991 РОЦІ ПРИЄДНАЛИ 25 ДО 49 НОВИХ ЧЛЕНІВ

496 М. Кігічак — 114

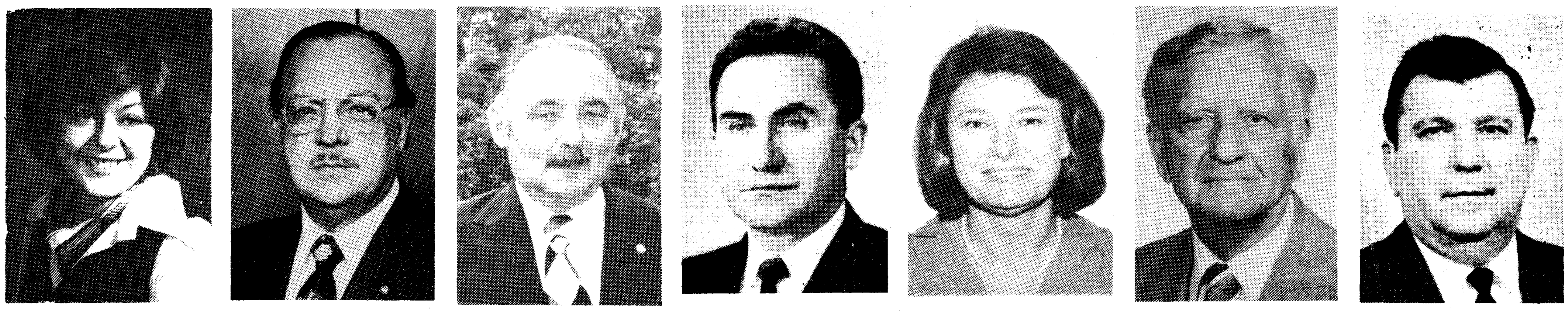
242 Й. Чабан — 43

83 С. Гавриш — 36

17 Я. Билень — 26

22 Гелен О. Скат — 25

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ БУДІВНИЧИХ УНСОЮЗУ", ЯКІ У 1991 РОЦІ ПРИЄДНАЛИ 10 ДО 24 НОВИХ ЧЛЕНІВ

269 Христина Ґербеги — 24

231 В. Пастушок — 23

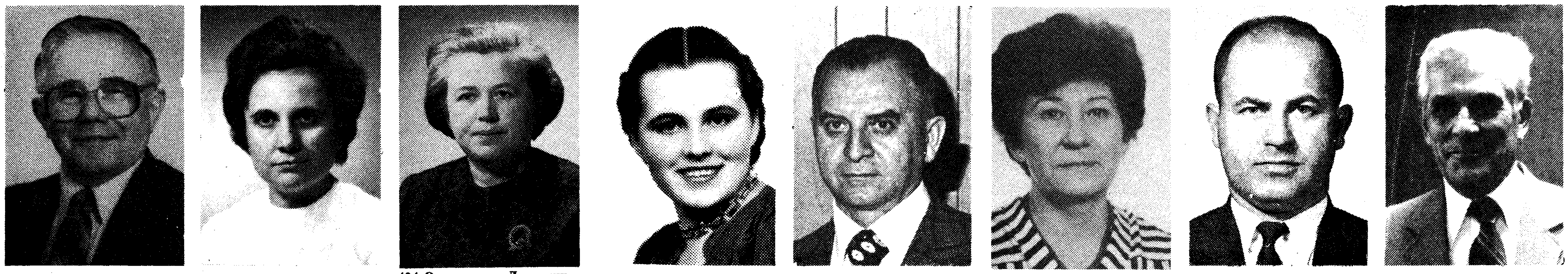
88 В. Квас — 18

375 П. Тарнавський — 17

88 Стефанія Гаврилюк — 16

174 А. Слюсарчук — 16

63 М. Турко — 16

217 С. Приймак — 15

473 Віра Баніт — 14

434 Олександра Дольницька — 14

82 Ольга Марущак — 14

399 Р. Припхан — 14

184 Варка Бачинська — 13

13 П. Шевчук — 13

368 А. Маринюк — 12

465 Текля Мороз — 12

271 І. Чопко — 11

206 Л. Гардінк — 11

238 Анна Ремик — 11

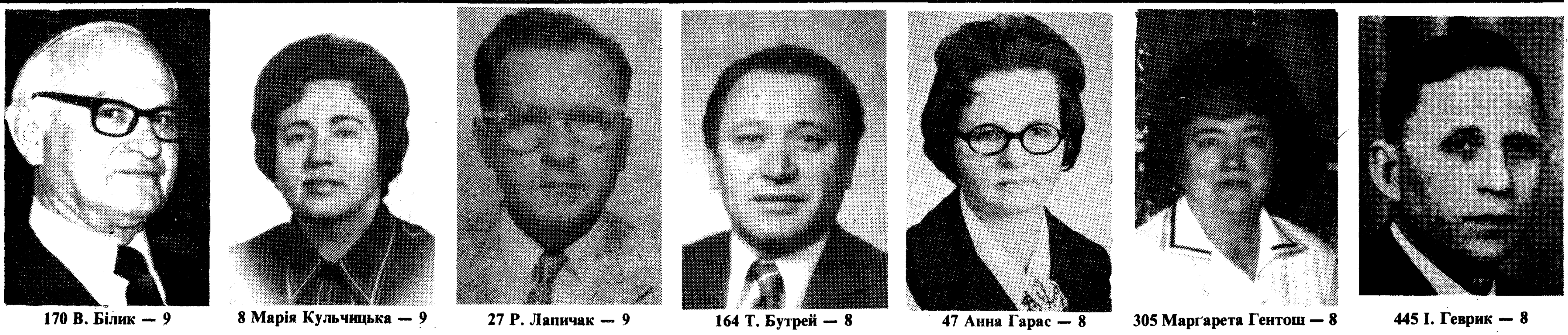
59 Т. Сливінський — 11

371 М.Дереш — 10

120 Е. Матіяш — 10

173 П. Щерба — 10

ЧЛЕНИ „КЛЮБУ ВІДДАНИХ СОЮЗОВЦІВ", ЯКІ У 1991 РОЦІ ПРИЄДНАЛИ 5 ДО 9 НОВИХ ЧЛЕНІВ

170 В. Білик — 9

8 Марія Кульчицька — 9

27 Р. Лапичак — 9

164 Т. Бутрей — 8

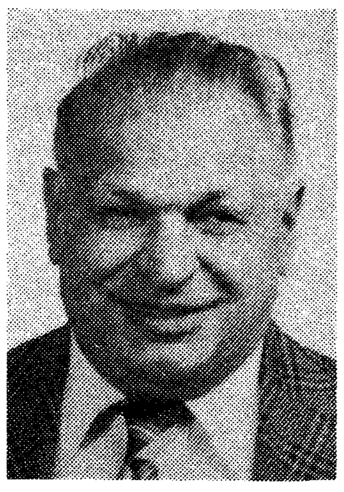
47 Анна Гарас — 8

305 Маргарета Гентош — 8

445 І. Геврик — 8

340 Е. Макар — 8

349 М. Захарко — 8

367 П. Дзюба — 7

360 О. Гаврилюк — 7

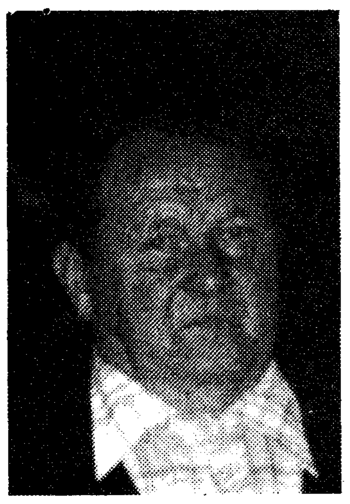

194 М. Юзенів — 7

5 Марійон Климишин — 7

16 Проф. В. Лучків — 7

452 Наталія Шуя — 7

96 М. Драпала — 6

162 Д. Федорійчук — 6

221 М. Карачевський — 6

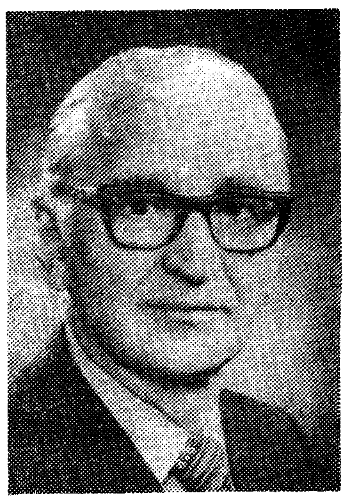

488 О. Ліневич — 6

200 І. Пригода — 6

458 Д. Пищ — 6

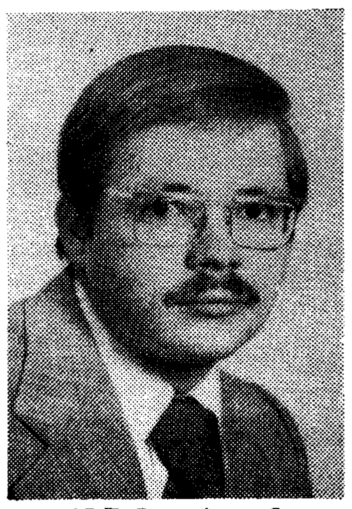

57 М. Савків — 6

70 М. Шеремета — 6

285 О. Скібіцький — 6

307 Д. Ґалонжка — 5

374 В. Гетьманський — 5

15 Е. Іванців — 5

32 В. Яців — 5

287 Данута Ясінська — 5

472 Стефанія Кочій — 5

372 Софія Лонишин — 5

130 Ю. Юрків — 5

ЗНІМОК НЕ ПРИСЛАЛИ

Відд.	Організатор	Число Нових членів
42	Ю. Котляр	15
183	Катерина Назарк	15
15	І. Кунь	12
153	Ю. Данилів	10
277	О. Гладун	10
432	Ярослава Зорич	10
379	Анна Деметро	9
382	Юлія Кресіна	8
161	В. Гладьо	8
496	М. Пилипяк	8
489	М. Грегорович	7
216	Б. Одежинський	7
486	В. Оренчук	7
45	М. Пришляк	7
94	Олена Татарська	7
163	Т. Дуда	6
422	Звена Романів	6
266	В. Варшона	6
292	С. Віхар	6
76	Т. Клебан	5
450	Евстахія Мілянич	5
337	О. Садовий	5
59	Д. Стець	5
169	Ґізеля Стефурин	5
316	Марія Сверида	5
15	О. Зинюк	5

НАЙКРАЩІ ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ, ЯКІ У 1991 РОЦІ ПРИЄДНАЛИ 10 І БІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

П.Ч.	Місцевість		Ч. Відділу	Нові члени
1.	Сієтл, ...	Ваш.	496	122
2.	Фраквіл, ...	Па.	242	43
3.	Кергонксон, ...	Н.Й.	88	34
4.	Філядельфія, ...	Па.	83	34
5.	Чикаґо, ...	Іл.	22	33
6.	Чикаґо, ...	Іл.	17	26
7.	Екстон, ...	Па.	269	24
8.	Кемден, ...	Н.Дж.	231	23
9.	Вашинґтон, ...	Д.К.	15	19
10.	Пассейк, ...	Н.Дж.	42	18
11.	Філядельфія, ...	Па.	375	17
12.	Бриджпорт, ...	Кон.	59	16
13.	Дітройт, ...	Миш.	174	16
14.	Форд Ситі, ...	Па.	63	16
15.	Дітройт, ...	Миш.	183	15
16.	Рочестер, ...	Н.Й.	217	15
17.	Чикаґо, ...	Іл.	399	14
18.	Дітройт, ...	Миш.	82	14
19.	Елмайра, ...	Н.Й.	271	14
20.	Монтреаль, ...	Квеб.	434	14
21.	Монтреаль, ...	Квеб.	473	14
22.	Бостон, ...	Мас.	238	13
23.	Гартфорд, ...	Кон.	277	13
24.	Ню Йорк, ...	Н.Й.	184	13
25.	Торонто, ...	Онт.	432	13
26.	Ватервліт, ...	Н.Й.	13	13
27.	Ляшін, ...	Квеб.	465	12
28.	Маямі, ...	Фл.	368	12
29.	Нюарк, ...	Н.Дж.	27	12
30.	Сан Франціско, ...	Каліф.	486	11
31.	Вунсакет, ...	Р.Ай.	206	11
32.	Аліквіппа, ...	Па.	120	10
33.	Амбрідж, ...	Па.	161	10
34.	Чикаґо, ...	Іл.	379	10
35.	Дітройт, ...	Миш.	292	10
36.	Джерзі Ситі, ...	Н.Дж.	170	10
37.	Нюарк, ...	Н.Дж.	371	10
38.	Філядельфія, ...	Па.	153	10
39.	Філядельфія, ...	Па.	422	10
40.	Вілмінґтон, ...	Дел.	173	10
41.	Йонкерс, ...	Н.Й.	8	10

Діяльність 33-го Відділу СУА

Загальні збори 33-го Відділу СУА в Клівленді, Огайо, відбулися 2-го лютого в домівці СУА. Головою зборів була Люба Боднар. Зі звітів членок Управи і референток випливало, що в цей незвичайний рік проголошення незалежности України Відділ працював дуже віддано. Згадаю лише про найголовніше. Касовий обіг торік був великий, і скарбничка Лукія Медицька вислала до Головної Управи СУА, крім звичайних зобов'язань, 1,500 дол. на Фонд допомоги потребуючим в Україні (в тому числі 500 дол. — даток почесної членки СУА Ірини Кашубинської) і 1,472 дол. на Фонд медичної допомоги молоді і дітям Чорнобиля. Разом на цей Фонд вислано досі від Відділу 6,472 дол. Вислала також 190 дол. на Фонд ім. О. Лотоцької, а на Запасний пресовий Фонд „Нашого Життя" — 350 дол., на Український Музей в Ню Йорку — 320 дол., на Репрезентативний Фонд — 125 дол. На суспільну опіку Відділу видано 1,911 дол.

Протоколярна і кореспонденційна секретарки Стефанія Балагутрак і Мирослава Грабець вели широку кореспонденцію Відділу. Організаційна референтка Стефанія Вільшанецька старалася про приєднання нових членок. 33-ій Відділ мав торік 77 членок. На жаль, дві членки відійшли у вічність. Це були св. п. Стефанія Фур і св. п. Іванна Яремко. Референтка очолює також вже багато років наші доходові імпрези — різдвяний базар, різдвяну зустріч і пікнік. Вона вкладає в них багато праці, а дохід з цих імпрез дозволяє нам жертвувати на важливі цілі.

Культурно-освітня референтка Люба Боднар приготовляла програми на ширші сходини та імпрези Відділу. Членок цікавили події в Україні, і референтка при технічній допомозі Олени Мовчан висвітлила кілька відеострічок з цих подій. Кілька сходин присвячено українській матері і пам'яті визначних жінок України. Членки оглянули також відеострічку зі святкувань 135-ліття з дня народження Софії Русової в Києві, виготовлену Оленою Мовчан, нашою членкою, яка брала участь в цих святкуваннях і зложила привіт від Головної Управи СУА.

Референтка приготовила програму на різдвяну зустріч, яка почалася традиційним засвіченням свічок за героїв України, що загинули, та померших членок. Оленка Вільшанецька віддеклямувала різдвяний вірш. Слідували поважні і гумористичні точки та коляди. Різноманітна і цікава програма була на пікніку. Референтки влаштували виставку графіки Юрія Коха та килимів Оксани Кох-Максименко зі Львова. Членки і гості оглянули відеострічку — оперу „Наймичка" за Т. Шевченком.

Голова гуртка книголюбів Люба Мичковська проводила цікаві дискусії про прочитані книжки. Відділ передплачує „Наше Життя" через Головну Управу для „Молоді України" в Києві. Голова і членки Відділу помагали в акції Округи сортувати і пакувати книжки. Вислано 60 пачок до філії фундації „Сейбр-Світло" у Львові. З відділу вислано 4 пачки книжок для дітей і молоді до Союзу Українок у Варшаві, для дітей Чорнобиля, яких вони гостили в часі вакацій. Одну пачку релігійної літератури вислано студентові теології до Західньої України.

Суспільна Опіка виконала в цьому році, як і в попередні, велику працю. Референтка Дарія Говикович вислала 8 пачок з одягом і харчами для бідних родин в Україні і 10 до Польщі, а також 6 пачок з дитячим одягом на адресу Союзу Українок у Варшаві для дітей Чорнобиля, яких вони гостили вліті. Вислано грошову допомогу потребуючим родинам в Польщі та Інститутові св. Ольги в Прудентополісі. Відвідувано немічних і хворих членок по шпиталях та домах та перед Різдвом і Великоднем. Чотири членки — Емілія Русин, Анна Задойна, Стефа Вільшанецька і Іванна Вовк — на заклик о. Бальцара допомогти дітям з багатодітних родин в Бразилії, зібрали приватно 1,030 дол.

Відділ є одним з перших, що розпочали стипендійну акцію 25 років тому. Референтка Іванна Вовк проводить її з посвятою вже 20 років. Минулий рік був найбільше успішний, бо виплачено 26 стипендій на суму 5,530 дол. Ми маємо 13 спонсорів, а деякі з них платять по дві стипендії. Членки Відділу складають гроші на т. зв. збірні стипендії. Стипендії одержують українські студенти в Бразилії, Арґентині, Польщі, Юґославії і в Римі.

В Римі є 14 студентів теології, які є нашими стипендистами. Досі 13 наших стипендистів стали священиками. За ввесь час стипендійної акції наш Відділ виплатив на стипендії 51,540 дол.

Музейно-мистецька референтка Ірина Кашубинська помагала Стефі Цегельській у влаштуванні виставки українського мистецтва на Міжнародному фестивалі у Ст. Петерсбурзі на Фльориді. Дохід з продажу українських ляльок (500 дол.) переслано для дітей Чорнобиля через Союз Українок у Львові і Варшаві. Влаштовано виставку вишивок з призабутими стібами і одежі, прикрашеної народними мотивами мисткинь Олени Стахурської і Ярослави Заневчик зі Львова. Зорганізовано курс призабутих стібів з України, який провадила О. Стахурська. Референтка брала участь в комітеті придбання фондів для Українського Музею в Ню Йорку. Це була імпреза Округи, яка відбулася в Природничому Музеї Клівленду. Вона брала участь також у мистецьких імпрезах Клівленду і околиці, приготовляючи виставки і пропаґуючи українське мистецтво між американцями. В панелі міжокружної конференції культурно-освітніх і мистецько-музейних референтур виголосила доповідь на тему „Значення усної історії".

Міра Грабець, наша кореспонденційна секретарка, збирає і висилає до крамнички Музею дрібні вишивані речі. У звітовому році вона переслала 20 таких речей.

Відділ є спонсором Українського Музею в Ню Йорку і вислав досі понад 5,000 дол. на Музей. 21 членка Відділу членками Музею, в тому числі дві є патронками, бо зложили по 1,000 дол. Відділ є також членом Українського Музею-Архіву в Клівленді.

Протоколярна секретарка Стефа Балагутрак була також виховною референткою. Вона дбайливо опікувалася „Світличкою", яку Відділ провадить від 1953 року. В першому півріччі провадила „Світличку" Реня Гнилка, в другому — Леся Кузьмин. Реф. вміло впровадила учительку Лесю Кузьмин, яка недавно приїхала з України, в її працю. В світличці було 13-ро дітей.

Господарська референтка Марія Нич і членки референтури помагали під час базару і пікніку.

Референтка зв'язків Олена Хміляк належала до „Мережі дії" при Окрузі і писала листи та брала участь в акціях „Мережі". Пресова референтка Марта Сидір написала до „Свободи" і „Нашого Життя" про діяльність Відділу та координувала працю „Мережі дії" при Окрузі.

Членки „Мережі дії" писали в справах, які відносилися до України, до сенаторів і конґресменів, до президента Буша та до засобів масової інформації, прохаючи підтримки чи спростовуючи невірні інформації. Членки „Мережі" також брали участь у двох масових акціях і роздали громадянам Клівленду сотні готових листів протесту проти побудови медичного центру для жертв Чорнобиля біля Москви і заклик до законодавців в Огайо і президента Буша, щоб визнав незалежну Україну.

Голова Відділу Ольга Демянчук координувала працю Відділу і репрезентувала його в громаді. Відбулося дев'ять засідань Управи і сім ширших сходин, які вона (за вийнятком одних сходин) провадила. Голова працювала у всіх імпрезах Відділу і Округи, даючи членкам добрий приклад.

Заступниця голови Ірина Кашубинська допомагала, де було потрібно, і заступала голову в часі її відсутности. Голова зборів і делеґатка від Округи зложили признання 33-му Відділові за велику працю.

Уступаюча голова подякувала Управі і членкам за співпрацю. Контрольна комісія уділила абсолюторію уступаючій Управі. Головою Управи залишилася Ольга Демянчук. Вона подякувала за вибір і просила про співпрацю в цьому важливому для України році побудови власної держави, тим більше, що в цьому році припадає 40-ліття існування 33-го Відділу.

Марта Сидір

70-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Перша спільна конференція УВУ і наукових інституцій України

Уперше за 70 років існування Українського Вільного Університету (УВУ) (спочатку у Відні, потім у Празі, тепер — у Мюнхені) відбулася спільна наукова конференція УВУ і наукових інституцій України. Конференція мала міжнародний характер і відбулася 13—14 лютого у Львівському університеті ім. Івана Франка. На конференції було виголошено понад 40 доповідей, які охоплювали всю історію УВУ (1921—1991), а також аналізу величезного внеску його вчених у західньоевропейське і світове українознавство. Доповідачами були вчені з Києва, Львова і Харкова, які репрезентують науково-дослідні інститути Академії Наук України і головні університети України, а також професори з Німеччини і Чехо-Словаччини. Конференцію привітали: ректор Львівського університету проф. Іван Вакарчук, проректор Українського Вільного Університету Петро Ґой, декан філософічного факультету УВУ проф. Григорій Васькович. Доповідь „Розвиток української освіти з посткомуністичний період” виголосила член парляменту України, начальник управління народної освіти Львівського облвиконкому Ірина Калинець. Серед доповідачів і тих, хто виступав у дискусіях, було багато наукової молоді, студентів, аспірантів, молодих викладачів, доцентів зі Львова, Києва і Харкова, які виявили глибокі знання з українознавства, з наукового доробку вчених УВУ за 70 років існування університету.

Друкуємо повідомлення про хід конференції, Звернення учасників конференції до президента України Леоніда Кравчука, Верховної Ради України, Кабінету міністрів України. Крім наголосу про внесок УВУ в українську науку, звернення містить ряд конкретних пропозицій щодо дальшого розвитку відносин України з важливим науково-педагогічним центром україністики на Заході.

Д. М.

Президентові України
панові Леонідові Кравчукові,

Верховній Раді України,

Кабінетові міністрів України

ЗВЕРНЕННЯ
учасників міжнародної науково-практичної конференції у Львові

У час становлення незалежної України ми зобов'язані зберегти унікальні національні інституції, які впродовж довгих років активно діяли поза географічними межами України і відіграли виняткову ролю у розвитку культури, науки, суспільної думки. До таких закладів належить і Український Вільний Університет, який понад 70 років об'єднував кращі інтелектуальні сили діяспори, був провідником передової некон'юнктурної наукової думки.

УВУ заснований у січні 1921 року у Відні. Він поставив перед собою завдання допомогти молодим українцям завершити навчальні студії, а також зберегти незалежний науковий центр в період тотальної окупації України. Далі, упродовж 25 років, університет функціонував у Празі, де отримав урядову фінансову підтримку, а також леґальний університетський статус. В українському навчально-науковому закладі цього періоду працювали такі визначні вчені як Д. Антонович, Л. Білецький, І. Горбачевський, С. Дністрянський, Д. Дорошенко, О. Колесса, О. Одарченко, С. Смаль-Стоцький, В. Старосольський, В. Тимошенко, А. Яковлів та інші.

З 1945 року Український Вільний Університет діє в Німеччині, у Мюнхені. Саме у той час там згромадилися сотні тисяч українських політичних біженців. Уряд Баварії, у важкий для Німеччини час, прихильно поставився до гнаної української інституції і повністю леґалізував її, надавши фінансову підтримку. Одночасно УВУ заопікувалися українські церкви та громадські організації, німецькі товариства, а також міжнародні установи, окремі громадяни. Таким чином, університет увійшов у нову фазу активної науково-педагогічної діяльности. Міжнародний авторитет повоєнного УВУ утверджувався завдяки працям таких вчених як Ю. Бойко-Блохин, М. Вєтухін, В. Кубійович, О. Кульчицький, І. Мірчук, О. Оглоблин, Л. Окіншевич, В. Орелецький, Ю. Панейко, І. Пастернак, Н. Полонська-Василенко, Я. Рудницький, Р. Смаль-Стоцький, Ю. Шевельов, Д. Чижевський, В. Янів та багатьох інших.

Сотні українців протягом століть студіювали в університетах Західньої Европи. УВУ — це не тільки берегиня української національної науки, але і вільна частинка наукової України за рубежем із 70-літнім науковим европейським досвідом. Це обопільне вікно зв'язку, це вікно України в Европу і світ. Конечність для зв'язку і розвитку української науки, культури, економіки молодої української держави.

УВУ успішно діє дотепер у Мюнхені, звертаючи свої погляди на Батьківщину, намагаючись максимально допомогти їй у період державотворення і культурно-національного відродження. Упродовж останніх років завдяки зусиллям Фундації Українського Вільного Університету у ЗСА, Канаді й інших країнах, а також пожертвам окремих українців та організацій на Заході, стало можливим налагодження українознавчих студій не тільки для молоді української діяспори, а й для студентів українських вищих навчальних закладів. Минулого року на базі УВУ вперше взяли участь викладачі історії, філології, правознавства, філософії та журналістики західньоукраїнських вищих навчальних закладів. Це засвідчує про якісно нові зміни в діяльності авторитетної української інституції. Сенат університету вже нині плянує перегляд і доповнення навчальних програм, розрахованих на цілорічне навчання, намагається осучаснити і пристосувати для потреб України підготовку фахівців вищої кваліфікації — маґістрів і докторів наук. Важливого значення набуває координація науково-дослідної діяльности, запрошення вчених для викладання і досліджень з України.

Виходячи з того, що українська унікальна навчально-наукова інституція в Мюнхені мусить бути збережена і розбудована, ми, учасники Міжнародної Науково-Практичної Конференції, звертаємося до пана Президента, до Верховної Ради та Кабінету міністрів України з проханням невідкладного визнання Українського Вільного

(Закінчення на ст. 6-ій)

Український Вільний Університет: з минулого у майбутнє

У Львові успішно завершила роботу міжнародна науково-практична конференція на вшанування 70-річчя унікальної української навчально-наукової інституції в Мюнхені

Все почалося у Мюнхені минулого року. Саме тоді, наприкінці серпня — на початку вересня, відбулися перші консультації керівництва Українського Вільного Університету (ініціятором розмов був проректор УВУ, голова Фундації УВУ в ЗСА Петро Ґой) і окремих представників групи стажистів, вчених-педагогів західньоукраїнських вищих навчальних закладів щодо проведення конференції, присвяченої 70-річчю унікальної навчально-наукової інституції української діяспори. Були, безперечно, сумніви, чи вдасться провести репрезентативну конференцію, якою повинна бути її мета? Адже для нікого не є секретом, що впродовж багатьох років історія і дійсний стан науково-пошукових педагогічних справ в УВУ безапеляційно зневажувалися, перекручувалися офіційними комуністичними ідеологічними чинниками. Тоді правда про Український Вільний Університет була невигідною, бо відкривала б очі інформаційно обкраденому народові, якого всіляко намагалися принизити, оббрехати.

Захід на пошанування і утвердження авторитету УВУ на Батьківщині став можливим завдяки стрімкому розвиткові політичних подій (для України вельми зичливих), українській державності і активному запровадженню демократичних начал у всіх сферах українського життя. Штаб конференції знаходився у Львівському університеті ім. Івана Франка, а коли бути точним — на двох факультетах — журналістики і філології. Після визначення складу організаційного комітету, у який ввійшли Тарас Салига, завідуючий катедрою української літератури ім. академіка Возняка, Анатолій Карась, доцент, проректор Львівського університету, Михайло Гнатюк, декан філологічного факультету, Олег Романів, академік, голова Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, і автор цих рядків — доцент, заступник декана факультету журналістики, почалася напружена праця, яка незабаром увінчалася великим успіхом. Звичайно, організаційний комітет не уявляв своєї роботи без постійного контакту з Фундацією УВУ в ЗСА, а саме з її головою — професором Петром Ґоєм, а також Українським Вільним Університетом в Мюнхені. Проводилися постійні консультації через телефонний місток Україна — Баварія з деканами УВУ Зеновієм Соколюком і Григорієм Васьковичем, ректором УВУ д-ром Т.-Б. Цюцюрою, вченим секретарем УВУ мґром Володимиром Леником. У такий спосіб все чіткіше вимальовувалася картина майбутнього форуму, його програма. До речі, бажаючих взяти участь у міжнародній конференції „Український Вільний Університет: з минулого в майбутнє. До 70-річчя з часу заснування” виявилося надзвичайно багато — від докторів, професорів — до студентів Львова, які вже встигли навчатися на доповнюючих курсах українознавства при УВУ. Довелося проводити своєрідний відбір, віддаючи пріоритет таким науковим галузям як історія, філологія, філософія, етнопсихологія, юриспруденція (правознавство), і особливо темам, що стосувалися історії та сьогодення УВУ, окремим визначним постатям учених, які пов'язали свою долю з мюнхенським островом української науки та освіти. Навіть тоді, коли вже запрошення і програма конференції були розіслані майбутнім її учасникам, пропозицій щодо участи у заході на пошанування УВУ, який проводився в Україні вперше, не зменшувалося. Тому добір тем продовжувався практично до останнього дня...

До організаційного комітету зголосилися вчені таких авторитетних закладів як Львівський університет, Інститут суспільних наук Академії Наук України, Львівський політехнічний інститут, Івано-Франківський, Тернопільський та Дрогобицький педагогічні інститути, Інститут фольклору та етнографії АН України, Львівський інститут декоративного та прикладного мистецтва, Львівський медичний інститут, Наукове товариство ім. Т. Шевченка, Інститут літератури АН України, Харківський літературний музей, Інститут економіки АН України, ряду інших, не менш репрезентативних установ. Конференція обіцяла бути цікавою і конструктивною, тим більше, що плянувалося ухвалити ряд життєво необхідних для УВУ документів. Ректор Львівського університету проф. Іван Вакарчук, який з винятковим розумінням поставився до ідеї конференції, видав спеціяльний наказ, що надавало майбутньому заходові особливої діловитости.

Дзеркальна заля Львівського університету ім. Івана Франка, 13-го лютого 1992 року. Заздалегідь сходяться учасники конференції, триває реєстрація. За чверть години до початку стає зрозумілим, що приміщення буде переповненим. Можливо цьому частково посприяли замітки, надруковані у газетах „Молода Галичина” (поширюється по всій Україні) та „Каменяр” (Львівський університет). Зарубіжні гості-учасники оточені особливою увагою. Дехто має надію потрапити на літній семестр УВУ 1992 року, що є цілком можливим для людей, які серйозно займаються наукою, українознавством. Тому доводиться вибачатися перед наполегливими кандидатами, буквально „вириваючи з обіймів” проф. Петра Ґоя (ЗСА), проф. Григорія Васьковича (Німеччина), проф. Юрія Бачу (Чехо-Словаччина). Конференція починається.

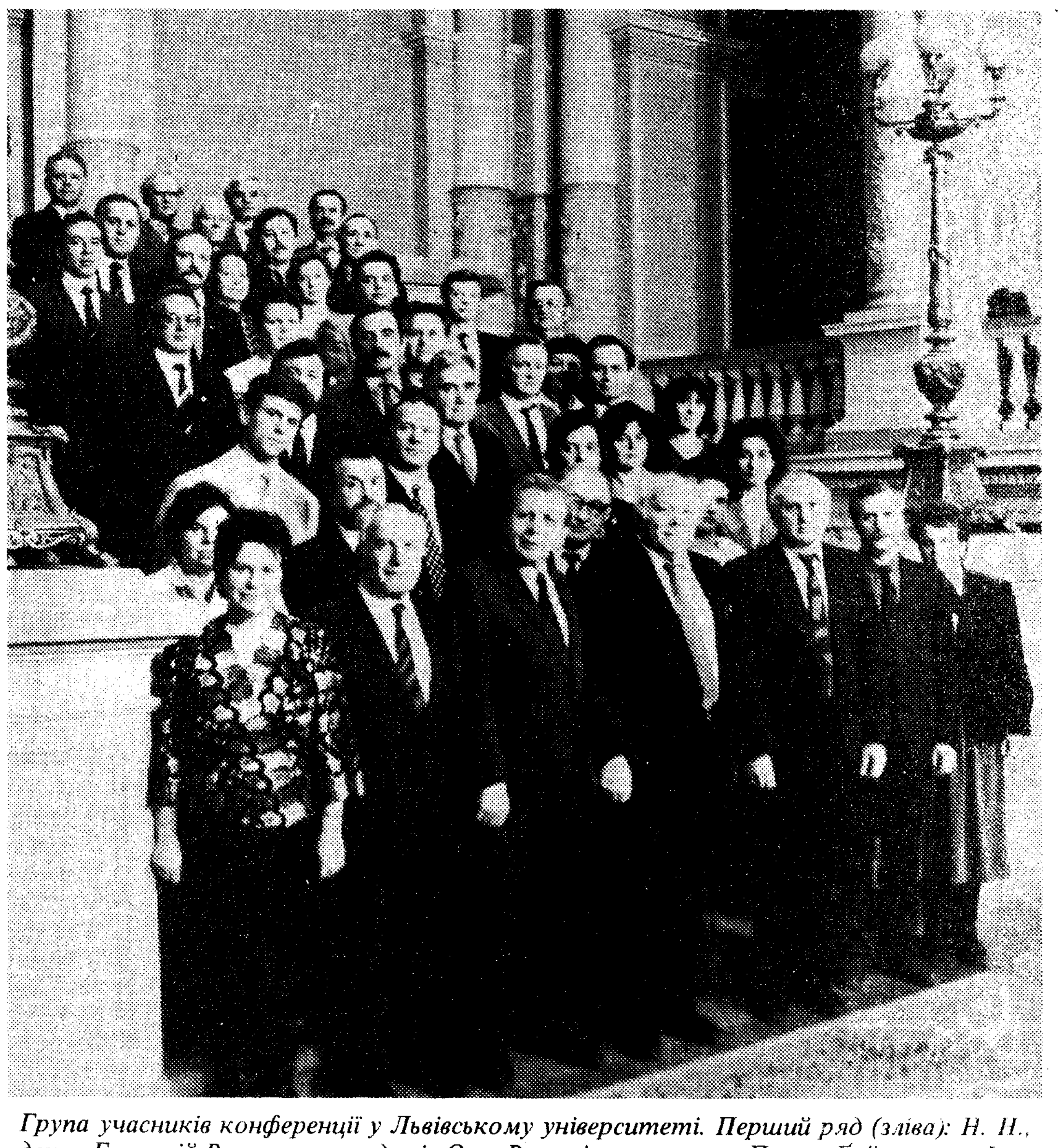
Після короткого вступного слова голова організаційного комітету Тарас Салига попросив до трибуни ректора Львівського університету ім. Ів. Франка проф. Івана Вакарчука. Він на правах господаря відкриває конференцію, наголошуючи на винятковій ролі Українського Вільного Університету в розвитку науки і освіти, у збереженні і примноженні гуманітарних наукових шкіл, які на Батьківщині з причини комуністичного сваволля або були ліквідовані, або пішли шляхом, далеким від істини. Ректор І. Вакарчук подякував сенатові, професорам УВУ за чуйність та увагу до студійців з України, в тому числі — до групи викладачів-науковців.

Зачитується телеграма ректора УВУ проф. д-ра Теодора Богдана Цюцюри, у якій, зокрема, підкреслюється, що протягом 70 років професори, наукові і адміністративні співробітники УВУ працювали в міру своїх сил і за дуже важких обставин на полі вільної української науки, виконували ролю своєрідного інтелектуального містка між Америкою, Західньою Европою і Батьківщиною.

Далі до слова запрошується проректор УВУ, голова Фундації УВУ в ЗСА професор Петро Ґой. Тема його доповіді „Український Вільний Університет: вчора, сьогодні, завтра”. Давши широкий історичний огляд УВУ, доповідач зупинився на теперішніх проблемих авторитетної української інституції. Вони, безперечно, є, але справи УВУ та його фундації в ЗСА і Канаді не гірші, ніж минулого року, а бажання працювати для України, для її теперішніх і завтрашніх потреб зросло в декілька разів. Проф. Петро Ґой окреслив сьогоднішній статус Українського Вільного Університету. Його думка про те, що науково-навчальний осередок в Мюнхені повинен бути нині своєрідним мостом або вікном України в Европу і далі — в світ, знайшла прихильність в учасників конференції і дістала дальший розвиток у дискусіях. Вона пізніше відображена і в дукументах, які прийняла конференція.

Окремо варто сказати

(Закінчення на стор. 6-ій)

Група учасників конференції у Львівському університеті. Перший ряд (зліва): Н. Н., декан Григорій Васькович, академік Олег Романів, проректор Петро Ґой, ректор Іван Вакарчук, проректор Анатолій Карась, Н. Н.

СЛОВО
ДО УКРАЇНЦІВ, ПОЗА УКРАЇНОЮ СУЩИХ, ДО ВСІХ ЛЮДЕЙ, КОМУ НЕ БАЙДУЖА ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В МЮНХЕНІ

Український Вільний Університет — унікальна навчально-наукова інституція української діяспори, яка має багату історію і добрі перспективи розбудови в якісно нових умовах утвердження незалежної української держави. Праці вчених УВУ понині не втратили своєї актуальности і заслуговують негайного поширення в Україні. Незважаючи на складність української історії XX століття, університет ніколи не припиняв своєї діяльности і впродовж більш як 70 років був світочем науки і освіти.

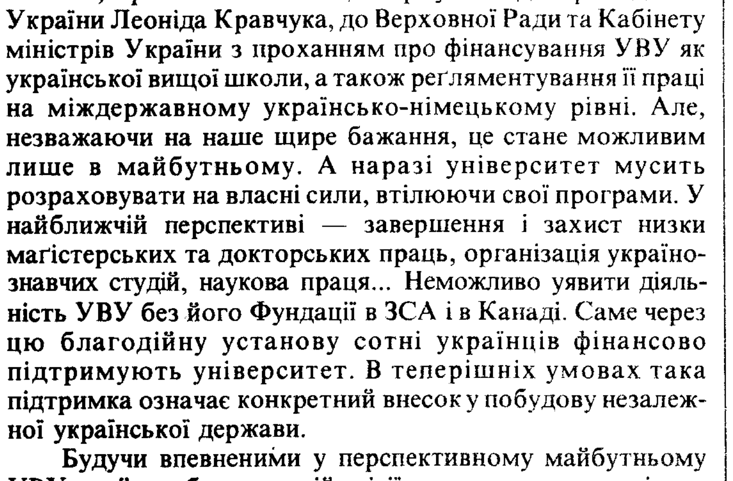
Нові цілі та завдання стоять перед УВУ сьогодні, коли стає реальністю українська держава, коли з кожним днем зростає її авторитет у світі. Сенат університету плянує цілорічне навчання, координацію науково-дослідної діяльности, тіснішу співпрацю з Україною, розширення площі для житла студентів та професорів, ряд інших заходів.

Ми, учасники науково-практичної конференції у Львові, присвяченої УВУ, звернулися до президента України Леоніда Кравчука, до Верховної Ради та Кабінету міністрів України з проханням про фінансування УВУ як української вищої школи, а також реґляментування її праці на міждержавному українсько-німецькому рівні. Але, незважаючи на наше щире бажання, це стане можливим лише в майбутньому. А наразі університет мусить розраховувати на власні сили, втілюючи свої програми. У найближчій перспективі — завершення і захист низки маґістерських та докторських праць, організація українознавчих студій, наукова праця... Неможливо уявити діяльність УВУ без його Фундації в ЗСА і в Канаді. Саме через цю благодійну установу сотні українців фінансово підтримують університет. В теперішніх умовах така підтримка означає конкретний внесок у побудову незалежної української держави.

Будучи впевненими у перспективному майбутньому УВУ, у його благородній місії в часи визначальні для України, пам'ятаймо, що від кожного з нас залежить доля унікальної незалежної навчально-наукової інституції.

Учасники науково-практичної конференції „Український Вільний Університет: з минулого в майбутнє. До 70-річчя з часу заснування”

Львів, 14 лютого 1992 року

Промовляє Ірина Калинець, член парляменту України. У президії (зліва): декан Г. Васькович, ректор М. Павловський, проректор П. Ґой, голова організаційного комітету доцент Тарас Салига, ректор І. Вакарчук.

Президія конференції:

1. Доцент Тарас Салига (голова організаційного комітету).
2. Доцент Михайло Присяжний (заступник голови організаційного комітету).
3. Ректор Львівського університету Іван Вакарчук.
4. **Проректор УВУ Петро Ґой (ЗСА).**
5. **Ректор Львівського** медичного інституту Михайло Павловський.
6 Декан Григорій Васькович (Німеччина).
7. Академік Олег Романів, голова НТШ у Львові.
8. Професор Юрій Бача (Чехо-Словаччина).
9. Проректор Анатолій Карась.
10. Декан Михайло Гнатюк.

Науковці та теми їх виступів

Іван Вакарчук, „Університет дивиться у майбутнє”. Вступне слово.

2. Петро Ґой, „Український Вільний Університет: вчора, сьогодні, завтра”.
3. Олег Романів, „УВУ та НТШ: органічна єдність”. Привітальне слово з нагоди славного сімдесятиріччя.
4. Микола Колесса, „Моя празька весна”. Спогад студента УВУ передвоєнних часів.
5. Михайло Подольчак, „Університет моєї юности”. Вітання-спогад.
6. Ірина Калинець, „Розвиток української освіти в посткомуністичний період”.
7. Дмитро Степовик, „Український Вільний Університет в документах”.
8. Микола Кугутяк, „Проблема українського університету в суспільно-політичному русі Східньої Галичини (1848—1918)”.
9. Оксана Рибак, „Етнопсихологічні дослідження вчених УВУ”.
10. Ярослав Припін, „Український Вільний Університет очима студента”.
11. Василь Горинь, „Празький період Українського Вільного Університету”.
12. Володимир Здоровега, „Українська журналістика: входження в европейську культуру”.
13. Ольга Щодра, „Наталя Василенко-Полонська — історик”.
14. Володимир Кампо, „Значення теорії місцевого самоврядування професора Ю. Панейка для розвитку концепції самоврядування в суверенній правовій українській державі”.
15. Олег Гринів, „Левко Лук'яненко про відродження української держави в контексті світового розвитку”.
16. Олександер Міщенко, „Українські наукові інституції на чужині”.
17. Павло Берко, „Етнопсихологічні риси українського народу”.
18. Віктор Маринюк, „Ментальне поле національної свідомости”.
19. Юрій Вільчинський, „Дмитро Чижевський — історик філософії на слов'янському ґрунті”.
20. Тарас Процев'ят, „Про деякі важливіші завдання етнологічного дослідження етнічної самосвідомости українців”.
21. Йосип Лось, „Преса і утвердження гуманістичної візії української держави”.
22. Ольга Федик, „Українська мова: дихотомія „[illegible]ва-середовище”.
23. Марія Зубрицька, „Деякі аспекти літературознавчих досліджень Ігоря Качуровського”.
24. Петро Стецюк, „Повернення Михайла Лозинського (до питання про місце і ролю української правової думки на чужині в процесі побудови суверенної української держави)”.
25. Михайло Осадчий, „В'язниця Володимира Яніва і його постава як поета і громадянина”.
26. Ігор Ходак, „Післявоєнні визвольні змагання українського народу у працях вчених УВУ”.
27. Михайло Присяжний, „Деякі аспекти досліджень української публіцистики (Ярослав Стецько)”.
28. Олег Полянський, „Український некрополь в Німеччині”.
29. Наталія Лисенко, „Євген Маланюк. Штрихи до портрета”.
30. Оксана Різниченко, „Чому український літературний ренесанс 20-их років був приречений?”
31. Богдан Якимович, „Український таємний університет у Львові і УВУ: до питання генези”.
32. Василь Лизанчук, „До питання про долю української мови: минуле і сучасний контекст”.
33. Роман Мокрик, „Роля українознавчих студій 'Слово рідне' для українців зарубіжжя”.
34. Лариса Гох, „Скульптор Григорій Крук”.
35. Володимир Поліщук, „Роля моралі у побудові демократичної держави”.

ПОДАЛИ ДОПОВІДІ ДО НАДРУКУВАННЯ, БО НЕ ВСТИГЛИ ВИСТУПИТИ

36. Тарас Салига, „Володимир Янів — ректор УВУ, вчений, громадський діяч”.
37. Мар'ян Лозинський, „Україномовна преса країн Східньої Европи: проблеми та перспективи”.
38. Михайло Гнатюк, „Методологічні концепції літературознавства Леоніда Білецького 20-их років”.
39. Наталя Мельничук, „Особливості формування ринкових структур України”.
40. Ігор Моторнюк, „Антирабські мотиви в українській поезії”.
41. Григорій Васькович, „Сучасні студії в УВУ”.

Громада Кергонксону вшанувала 100-річчя з дня народження Патріярха Йосифа

Кергонксон, Н. Й. (Р. Барановський). — Заходом місцевого Відділу Українського Патріярхального Товариства тут у неділю, 16-го лютого, відбулася в церковній залі святочна академія для відзначення 100-річчя з дня народження Патріярха Йосифа.

Академію відкрила у вщерть заповненій залі о год. 12-ій полудня заступник голови Товариства Галина Хамула і попросила до слова о. каноніка Еміліяна Шараневича. Як знаменитий оратор, о. Шараневич змалював у своїй зворушливій доповіді важкий життєвий шлях Блаженнішого Патріярха Йосифа. Свою доповідь почав історією звільнення Митрополита Сліпого з радянського карального табору, прибуття до Риму і публікації „Невидимих стиґматів”.

Митрополитові важко було повірити у чудесне звільнення. Під час їзди старається упорядкувати свої думки, бо не знає, кому і чому завдячує звільненням, чому везуть його до Риму, а не до Львова. На запитання, чому не до Львова, відповідь звучала: „Там господарить інший, твоя церква є поза законом”. Про це довідується щойно з листа від Папи Івана XXIII, що його вручив Митрополитові товариш подорожі, папський післанець голяндець монсініор Іван Віллібранс.

В дальшому слові доповідач насвітлив діла, що їх виконав Блаженніший за час свого відносно короткого перебування у вільному світі, в Римі.

То були гідні плоди, що надали нашій Церкві характер помісности, щоб вона, як член Вселенської Церкви, не затратила питомих їй дарувань. Промовляючи на Соборі наших Епископів в листопаді 1980 року, Блаженніший закінчив словами: „Бережіть спадщину, що її ви одержали від наших світлих предків. Бережіть її, не дайте її в руки злих людей. Не спляміть її чужиною. Перенесіть її у вільну нашу Церкву, вільну Україну”.

Промовляючи на форумі Другої сесії Ватиканського Собору, Блаженніший з притиском говорив: „Мене уповажнюють віки, мене уповажнюють мої попередники, мене уповноважнюють неприсутні, переслідувані”. І тоді Він висунув ідею створення Патріярхату для УКЦеркви, яку соборові Отці прийняли оплесками.

Від 16-го травня ц. р. розпочнеться у Львові Собор Українських Епископів з усіх континентів світу. Важливою справою, що буде обговорювана на Соборі — це впровадження в життя форми правління для УКЦеркви за законом змодифікованого права для Східніх Церков, тобто патріярхального устрою. То буде знаменитий крок у напрямі втілення головної ідеї Блаженнішого Йосифа.

Одинадцять років перед своєю смертю Блаженнніший підготував свій Заповіт, в якому віддав під могутній Покров Небесної Владичиці нашу Церкву і український нарід, і просив похоронити його в Соборі св. Юра у Львові, якщо така буде Божа воля. Ця воля сповнилася. В цьому році ми відзначаємо не лише століття з дня народження Великого Мужа Провидіння, але плянується святочне перенесення 28-го серпня ц. р. його тлінних останків із крипти храму св. Софії в Римі у його правний осідок — до катедри св. Юра у Львові.

У мистецькій частині програми виступали хор „Золотий Гомін” під дириґентурою д-ра Олега Волянського, який виконав пісню „Ой видить Бог” К. Стеценка і щедрівку „На Йорданській річці”. Отець Василь Бучик, парох церкви Пресвятої Трійці в Кергонксоні прочитав вірш „Борцеві без меча” Романа Заводовича і спеціяльно написаний для свята з використанням думок о. Бучика вірш Романа Барановського „Патріярхові Йосифові в поклоні у 100-річчя з дня народин”. Лідія Яців прочитала вірш Зої Когут „Він відійшов”. І знову хор „Золотий Гомін” виконав дві пісні: „Услиши, Господи” — Лаврівського і „Хваліте Господа” Д. Бортнянським.

Молитвою закінчено це гарне свято.

Звернення

Закінчення зі стор. 5

Університету як вищого навчально-наукового закладу гуманітарного профілю: із взаємним визнанням українських вузівських дипломів, а також кандидатських (маґістерських) і докторських дипломів в УВУ і відповідно — дипломів УВУ (про вищу освіту, маґістерських, докторських) в Україні.

Конференція звертається до Президента, Парляменту й Уряду з проханням допомогти утворити інформаційні центри УВУ при двох-трьох науково-навчальних установах України (скажімо при Львівському університеті, Київському чи Харківському університетах, Києво-Могилянській академії, або при одному з науково-дослідних інститутів Академії Наук України в Києві), і відповідно — інформаційного центру науковців з України в УВУ.

Конференція вважає необхідним поставити на державну основу з належним фінансово-матеріяльним забезпеченням процес стажування кандидатів на здобуття маґістра і доктора в УВУ, які хочуть спеціялізуватися в галузі наукових досліджень української діяспори, враховуючи багатющий архів УВУ та бібліотеку УВУ і наявність серед його професури висококваліфікованих, визнаних на Заході фахівців в галузі українознавства і зв'язків України із зарубіжними країнами на політичному, науковому та культурному рівнях.

Такі кроки будуть першими у цілій системі заходів для втілення ідеї Президента України Леоніда Кравчука щодо створення Всесвітнього Українського Університету. Звичайно, доля УВУ значною мірою залежить від продуманої, виваженої зовнішньої політики України, зокрема, з Німеччиною. Ідеться про те, щоб діяльність університету реґляментувалася, насамперед відповідною угодою між урядовими чинниками України та Німеччини.

Тим самим буде закладено тверді основи для дальшого розвитку української науки, використовуючи при цьому досвід Західньої Европи. У такий спосіб Україна вже у найближчий час зможе віддати частину того величезного боргу, який маємо перед співвітчизниками у різних кінцях світу. Будуючи цивілізовану державу, мусимо пам'ятати про потребу кожного українця. Лише за такої умови можемо розраховувати на справжнє міжнародне визнання і авторитет у колі европейської та світової співдружности.

Впевнені, що наше звернення буде із розумінням сприйняте Президентом, Верховною Радою та Кабінетом міністрів України.

Учасники Міжнародної Науково-Практичної Конференції „Український Вільний Університет у Мюнхені: З минулого у майбутнє”.

Львів, університет ім. Івана Франка,
13—14 лютого 1992 року

Видатний театральний діяч Закарпаття — Ю. Шерегій

16-го січня ц. р. було б сповнилося Ю. А. Шерегію 85 років. Але 25-го травня 1990 року на 84 році життя він помер у Братиславі, Словаччина, як останній із могіканів українського театрального життя Закарпаття. Зі своїх 83 років життя 70 літ, тобто від юнацьких років, присвятив Шерегій розвиткові українського театру, спочатку на Закарпатті під Чехо-Словаччиною, а потім в Юґославії та в Празі, а від 1945 року на Словаччині. Служба Мельпомені у її різних виявах, — як актора, режисера, організатора театрального життя і автора-драматурга — виповнила ціле життя Шерегія. Це було його життьовим покликанням і стало рацією його творчого буття. Своїми досягненнями Ю. Шерегій, хоч працював в малому реґіоні України, а згодом в діяспорі, може бути зарахований до корифеїв українського театру, з яких деякі були його менторами, як М. Біличенко, М. Садовський, О. Загаров, Ф. Базилевич та М. Аркас.

Народився Юрій Августин 16-го січня 1907 року в родині свідомого закарпатського священика-народовця в селі Дусино на Свалявщині. З 1918 року вчився в Ужгородській гімназії, що від 1919 року українізувалася, і закінчив її матурою 1926 року. В 1926—30 роках студіював славістику на Празькому Карловому Університеті, що його закінчив дипломом учителя середніх шкіл. Працював педагогом в Хустиській гімназії та в нижчій середній (горожанській) школі у Великому Бичкові.

Будучи студентом і вчителем, Шерегій бере активну участь у Пласті — в гімназії, університеті, а пізніше як педагог. Належав до першої ланки місцевих закарпатських пластових провідників, бо ініціятором пластової організації і виховниками Ю. Шерегія були галицькі еміґранти — А. Алиськевич, О. Вахнянин, В. Бірчак та інші. Брав участь у багатьох пластових таборах, організував театральну й музично-хорову самодіяльність пластунів, виступав з ними на Джемборі в Ґеделе (Угорщина) і Брашові (Румунія), а в 1934—38 роках був командантом (крайовим звітодавцем) Українського Пласту на Закарпатті.

Проте не педагогічна праця, а театр був першою любов'ю Ю. А. Шерегія. Від 1921 року як учень гімназії відвідує в Ужгороді всі вистави Руського (Українського) Народного Театру „Просвіти”, що як єдиний постійний український театр на Закарпатті в 1920-их роках видатно причинився до поглиблення національної свідомости цієї закутини України. Від 1923 року виступає в драматичних гуртках Пласту і гімназії, що діяли під багатомовними назвами „Кирило-Методіївське Братство” та „Культура” в Ужгороді (1923—26). В грудні 1923 року юнак Юрій грав ролю Грома у „Вечірньому гості” С. Черкасенка, і з того часу прийняв псевдонім „Грім” як своє пластове імення.

В час студій у Празі Шерегій зорганізував студентський драматичний гурток „Верховина”, в якому був сам режисером та актором та з яким в 1927—30 роках об'їздив по кілька разів Чехію, Словаччину та села й містечка Закарпаття. „Верховина” дала за час свого існування 14 прем'єр та близько півсотні вистав. На цей час припадає і перший власний драматичний твір Шерегія — музична комедія з життя закарпатської інтеліґенції „Нова генерація” (написана в 1929 року, музику уклав брат Шерегія — Євген, що до 1939 року зв'язав свою кар'єру композитора і музичного керівника з діяльністю й починами брата).

В 1931—33 роках закладає музично-драматичний гурток у Хусті „Веселка”, а потім крайовий учительський хор з драматичною секцією. Ця секція перетворилася в театральну групу при Товаристві „Просвіта” в Хусті під назвою „Нова Сцена”. Так зродився зареєстрований театр (спілка) в 1936 році „Нова Сцена”, що в 1938—39 роках став Державним Театром Карпатської України. В театральних і музичних групах виступають місцеві молоді сили і вже лише як режисерів, балетмайстрів запрошується старших з-поміж українських еміґрантів. В репертуарі драматичних гуртків і театру „Нова Сцена” все це переважала українська кляcика і побутові п'єси, але ставляться й сучасні речі, як також багато перекладів. Шерегій відійшов від реалізму і побутовщини, виходить на кін і міська тематика, а з жанрів, крім комедій і драм, оперети, музичні комедії та опери. Ставляться речі Черкасенка, Горлис-Горського, М. Куліша й, очевидно, самого Шерегія. В Студії виступали також артисти-еміґранти з Наддніпрянщини і Галичини, що брали участь у театральному житті Закарпаття в 1920—30-их роках. В час війни Ю. Шерегій працював як режисер-гість в театрах Галичини (Львів, Дрогобич), а більшість часу присвятив збиранню матеріялів до своєї історії українського театру на Закарпатті

Як режисер і актор, Шерегій захоплювався психологічною школою Станіславського, при чому до кінця уважався послідовником української реалістичної школи наших театральних клясиків. Найкращий період театральної діяльности Ю. Шерегія, в час карпатоукраїнської державности в Хусті, коли „Нова Сцена” стала „народним театром” тривав недовго. Пригадується тоді прем'єри і репризи, ставлені в більшості в Хусті, з найрізнородніших жанрів. (За три і пів місяця — 22 прем'єри і 63 вистави в Хусті і на ґастролях в краї). На березень 1939 року Шерегій готував велику інсценізацію „Гайдамаків”, але ця річ, хоч вже оголошена, через угорську окупацію не відбулася. І „Нова Сцена” вже її ніколи не поставила, бо більшість артистів залишилася на окупованій території, дехто з них був арештований, а сам Шерегій з кількома театральними діячами еміґрував через Румунію до Юґославії.

Молодий режисер тут взявся до праці серед бачванських і сримських українців-русинів. Зорганізував здебільшого з аматорів театральні ансамблі спочатку в Руському Керестурі, а потім у Шіді (Хорватія) та поставив в різних осередках наших земляків кількадесять вистав з української клясики, дещо бачванською говіркою, а також власні драматичні твори, написані вже на еміґрації („Невінчані” з життя бачванських селян, історична драма „На порозі охрещення Русі”, музична драма „Пан” тощо).

Восені 1940 року Шерегій з сім'єю переїжджає до Праги, де заснував і став директором Української драматичної студії (дириґентом хору і режисером був Олександер Приходько).

Влітку 1945 року Ю. Шерегій переїхав на Словаччину й тут в 1945—47 роках одержав працю режисера й мистецького керівника Словацького Театру в Пряшеві. При цьому допомагав колезі з кол. „Нової Сцени”, Іванові Грицеві-Дуді в заснуванні та вишколі артистів Українського Народного Театру (УНТ) в Пряшеві, що існує досьогодні та є єдиним українським професійним театром в діяспорі поза Україною. Хоч співпраця Шерегія з Українським театром була неофіційною, бо не міг виконувати одночасно двох праць, однак його серце було з нашим театром. З автобіографії довідуємося, що цей театр готував свої п'єси за режисерськими матеріялами Шерегія, що він писав статті до програмок УНТ, а його дружина Анна „Краяла й шила з акторами українські костюми для акторів УНТ”. Тоді ж Шерегій написав оригінальну українську народну драму з життя Лаборецьких українців-русинів під заголовком „Чертіжнянське весілля” з автентичними весільними обрядами цього краю.

В 1947—54 роках Шерегія заанґажували на режисера опери Східньословацького театру в Кошицях, де він, серед інших словацьких опер і оперет, поставив українські речі, вперше перекладені на словацьку мову, як наприклад „Запорожця за Дунаєм”, „Ой, не ходи Грицю”, „Сорочинський ярмарок”, „Наталку Полтавку” та інші. Ці вистави мали великий успіх серед словацької публіки: наприклад, наш „Запорожець” мав 75 репріз. Сам Шерегій пише у своїй автобіографії: „Це ж була перша зустріч словацьких глядачів із українськими клясичними музичними творами, бо до того часу на Словаччині ставили тільки російські опери...”

В 1954 році Шерегія покликало до Пряшева, щоб зорганізував при УНТ оперний ансамбль. Наш режисер завзято працював, організуючи хор, балет, анґажуючи солістів. За два сезони він поставив сім прем'єр з українського музично-театрального репертуару, а в деяких оперетах виступав і сам. УНТ вперше виїхав зі своїм оперним репертуаром за кордон (до Польщі), де критика дуже прихильно сприйняла постанови „Пташника”, „Жриці вогню” та „Марусі Богуславки”.

Але не довго судилося проіснувати оперному ансамблеві. Пряшевські „адміністратори культури” вирішили його зліквідувати і замість нього створено Піддуклянський Український Народний Ансамбль Пісні і Танцю, бо з ним, буцімто, можна їздити за кордон і заробляти гроші. Шерегієві далі доводилося працювати в чужих театрах — Братиславському Сільському Театрі та в Угорському обласному театрі в м. Комарно; працював також режисером у театрі Парку культури й відпочинку, де, між іншим, в 1961 році влаштував великий концерт у 100-ліття смерти Т. Шевченка.

Шерегій ставив різні спектаклі в Братиславі з рамени чехословацько-совєтського Товариства дружби, де намагався вносити український репертуар; написав сам сценарій „Оспівана Україна”, виставлений на Днях Української Культури в 1968 році.

В 1967—83 роках ще раз доля зв'язала Шерегія з українцями в Юґославії. На запрошення Реґіональної ради народностей Боснії і Герцеґовини Шерегій виїжджає туди щороку на театральні курси на кілька місяців. Тут підготував 30 прем'єр та дав понад 110 вистав по селах і містечках, де живуть українці Юґославії. За те вони згадують Шерегія як батька й учителя їх театрального мистецтва. В Братиславі після виходу на пенсію з професійної праці зорганізував Клюб ім. Шевченка (приятелів м. Києва, що є містом-побратимом Братислави). Цей Клюб підготував ряд театральних вистав та інших культурних імпрез і став осередком культурного життя українців, що проживають у словацькій столиці.

Як вже було згадано, Шерегій був також автором багатьох п'єс; написав 28 драматичних творів та виконав стільки ж перекладів на українську або з української на словацьку мову. Головною працею життя Шерегія є монографія-нарис „Історія українського театру на Закарпатті, 1920—1945”. Рукопис цієї великої праці був готовим вже в 1971 році. Доля манускрипту була важкою, але тепер він редакційно закінчений, матиме відповідну передмову, низку ілюстрацій та буде виданий за редакцією проф. В. Ревуцького і автора цієї статті в „Записках” Наукового Товариства ім. Шевченка.

Тому що це доволі коштовний видавничий плян, НТШ в Америці сподівається, що наші любителі театру, а зокрема закарпатські земляки Ю. Шерегія, причиняться до покриття коштів видання цієї великої книжки (650 стор. друку). Особи, що внесуть 25 або більше дол. на видавничий фонд, отримають один примірник книг (у твердій оправі), на жаль, вже не з дедикацією автора, тільки редакторів праці Ю. Шерегія. Їхні імена та внесена сума на видавничий фонд також будуть подані в книзі, як фундаторів цього видання. Чеки можна виставляти і пересилати на: Комісія зв'язку й інформації закарпатських українців — Kozi 2247 W. Chicago Ave Chicago, Sll. 60622. USA.

* * *

До цієї статті-інформації бажаю додати кілька особистих ноток. Вперше зустрів я Ю. Шерегія в 1935 році на пластовому святі в окружному місті Тячеві в Закарпатській Україні. Він вже був крайовим командантом Пласту і надавав тон цьому пластовому здвигові. Я брав участь у святі як пластун-новак Села-Пласту з сусіднього села Бедевлі. Очевидно, я ніякої розмови не мав із людьми такої ранґи, хоч, пригадую, він окремо стрічався з нашою групою під проводом зв'язкового, давно вже покійного учителя Адальберта Жидовича. Ми тоді мали творити свій юнацький курінь і, мабуть, під впливом цієї зустрічі назвали наш курінь юнаків Село-Пласту ім. Ю. Шерегія-Грома. Всі члени були учнями народної школи. Не було багато таких селянських куренів на Закарпатті, бо Пласт головно розвивася в гімназіях, семінаріях і горожанських (міських) школах. В наступному році наш новозаснований курінь брав участь у пластовому святі в Хусті і того ж літа ми святили наш курінний прапор на святі в Бедевлі. В обидвох зустрічах Ю. Шерегій брав участь.

Потім бачив його тільки на сцені і то досить часто, зокрема як гімназист у Хусті в 1938—39 роках. Про діяльність Ю. Шерегія в Словаччині я читав в українській пресі з Пряшівщини, а про його віддану працю на ниві українського театру серед земляків в Юґославії розповідали мені знайомі і друзі. Я постійно подивляв величезну посвяту й продуктивність праці цієї вже літньої людини.

В половині 1980-их років потрапив до моїх рук великий манускрипт праці Ю. Шерегія „Нарис історії українських театрів на Закарпатській Україні, 1920—1945 рр.” Рукопис вимагав поважної редакційної праці. Не маючи змоги це зробити тоді через інтенсивну зайнятість в редакції Енциклопедії Українознавства, я попросив проф. Валеріяна Ревуцького виконати першу редакцію, на що він згодився хоч би й тому, що особливо знав Ю. Шерегія з часу їх короткого перебування в Галичині в 1942—43 рр. Другу й остаточну редакцію провів я і дальше з автором переписувався разом із д-ром В. Ревуцьким і Зіркою Ґренджою-Донською-Данилюк. В міжчасі Ю. Шерегій з датою 27-го вересня 1989 року дав уповноваження Науковому Товариству ім. Шевченка в ЗСА видати цю працю без гонорару, за винятком авторських примірників.

З кількох листів автора відчув я, що він, хоч у похилому віці, але цілком активний, чуйний і ділово реаґує на всі справи. Ми мали стрінутися в Братиславі в червні 1989 року, але через прикордонні ускладнення я щойно наступного дня переїхав угорсько-чехословацький кордон і мусів спішитися на домовлені зустрічі й програму фестивалю до Свидника. Домовились ми на наступну зустріч влітку 1990 року. До неї вже не дійшло, хіба на могилі цієї вийняткової людини в липні 1990 року.

28-го травня прибула телеграма від сина Йосифа: „Батько Юрій Шерегій помер 25-го, похорон 1-го червня”. А після того пошта принесла клепсидру, з якої довідуємося, що Юрій Августин Шерегій помер на 84 році життя 25-го травня (а не 28-го, як це було подано в „Свободі”), а похорон відбувся 1-го червня на цвинтарі Славічє Удолє біля Братислави. Поминальну літургію правлено того ж дня в греко-католицькому храмі в Братиславі. Залишив св. пам. Ю. Шерегій в смутку вірну супутницю його життя і співробітницю в театральній діяльності — дружину Анну, дітей Олю і Йосифа, одружених трьох і неодружених чотирьох внуків та п'ятьох правнуків. Дожив він патріяршого віку як справжній патріярх своєї великої родини та останній із могіканів славного відродження Закарпаття в 1938—39 роках.

Василь Маркусь

ПІВНІЧНА І ПІВДЕННА Кореї дійшли до згоди щодо проведення взаємних перевірок тих об'єктів, котрі можуть слугувати базою виробництва ядерної зброї. Однак спостерігачі не вважають цю угоду достатньою підставою для оптимізму, оскільки Пйонґенґ має можливість втаїти від інспекторів свої секретні програми, тому будь-яке домовлення з ним має лише відносне значення.

ВІДОМИЙ СВОЇМИ ультрареакційними поглядами харківський депутат неіснуючого СССР Леонід Сухов оприлюднив заяву щодо так званого „надзвичайного з'їзду народних депутатів СССР”, який призначено на 17-го березня. Сухов звинувачує керівників незалежних держав, в тому числі президента України Леоніда Кравчука, в „ігноруванні прагнення совєтських людей зберегти непорушним Совєтський Союз”.

Український...

Закінчення зі стор. 5

про два невеликих, але дуже характерних виступи студентів УВУ празького періоду. Перший — професора Львівської консерваторії, народного артиста України, лавреата Шевченківської премії Миколи Колесси (племінника першого ректора УВУ Олександра Колесси), який студіював в університеті ще у двадцяті роки. І другий — відомого хірурга, професора Львівського медичного інституту Михайла Подольчака, який вчився у Празі пізніше — у 40-ві роки. Перед учасниками конференції постали картини живої університетської історії, а їх присутність принесла вогонь тієї естафети, яку ми вже почали втрачати, але, на щастя, зберегли.

Одну із програмних доповідей („Розвиток української освіти в посткомуністичний період”) виголосила народний депутат України, начальник управління народної освіти Львівського облвиконкому Ірина Калинець. Вона із зацікавленням аналізувала стан української освіти, шкільництва, подала ряд цікавих пропозицій щодо більшої віддачі того величезного наукового і педагогічного доробку, який створено впродовж довгих літ в УВУ. Ірина Калинець зголосилася бути провідником ідей, вироблених на конференції, у Верховній Раді України та Кабінеті міністрів України.

Почалися доповіді. Їх теми висвітлювали найрізноманітніші сторони діяльности УВУ, порушували ряд важливих наукових та організаційних проблем, що мають виняткове значення в період українського державотворення та національно-культурного відродження. Деякі особливо емоційні виступи супроводжувалися оваціями. У короткому огляді неможливо передати всього спектру конференційних доповідей. Тому подаємо окремий список авторів із зазначенням тем їх виступів.

Протягом двох днів роботи на конференції було виголошено коло сорока доповідей. Не раз у залі виникали палкі дискусії, які приносили значну користь, бо в такий спосіб вироблялася програма дальшої діяльности університету в Мюнхені. В одній з таких дискусій взяло участь відразу 12 учасників конференції, а серед них доктор Юрій Бача (Чехо-Словаччина), Григорій Васькович (Німеччина), Дмитро Степовик (Київ), Володимир Батюк (Дрогобич), Микола Кугутяк (Івано-Франківськ), львівські поети Володимир Лучук та Микола Петренко, науковці Василь Горинь, Василь Лизанчук, Ігор Ходак.

Оцінюючи той чи інший виступ колеґи, висуваючи арґументації на свій захист чи спростовуючи щось, дискутанти погодилися з кількома важливими аспектами майбутньої праці. Йдеться, насамперед, про:

— видання монографії про історію УВУ;

— видання книги біобібліографічних нарисів про вчених університету;

— передрук актуальних вибраних праць вчених УВУ;

— організацію серії публікацій під гаслом „Визначні постаті української діяспори”;

— вироблення процедури вибору кандидатів для здобуття маґістерських і докторських дипломів на базі УВУ;

— заснування своєрідних представництв (інформаційних центрів) УВУ в Україні;

— взаємне визнання дипломів про присвоєння вчених ступенів на рівні України і Німеччини.

Ці та інші ідеї отримали загальне схвалення, їх обговорення було продовжене на третій день, коли відбулася ділова зустріч ректора Львівського університету проф. І. Вакарчука, проректора доцента Анатолія Карася із зарубіжними учасниками Петром Ґоєм, Григорієм Васьковичем, Юрієм Бачею, а також членами організаційного комітету конференції. Було досягнуто ряд практичних домовленостей. Ректор І. Вакарчук повідомив, що невдовзі ряду вчених української діяспори будуть присвоєні звання Львівського університету. Проректор УВУ Петро Ґой висловився за сприяння в організації у Львові Кабінету української діяспори, де було б систематизовано всі видання УВУ, УВАН, НТШ, іншу цінну літературу.

Науково-практична конференція у Львові завершилася на діловій конструктивній ноті. Одноголосно ухвалено два важливих документи — Звернення учасників міжнародної науково-практичної конференції у Львові до президента України Леоніда Кравчука, Верховної Ради та Кабінету міністрів України, де поміж іншим ставиться питання про визнання статусу університету в Мюнхені на міждержавному, українсько-німецькому рівні. А також Слово до українців поза Україною сущих, до всіх людей, кому не байдужа доля Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Форум у Львові — це лише початок нового етапу в історії УВУ. Початок, на радісне переконання всіх, — дуже вдалий.

Михайло Присяжний,
доцент, заступник декана факультету журналістики Львівського університету, заступник голови організаційного комітету конференції

Норт Порт в поклоні Патріярхові Йосифові

Можна сміло сказати, що місцеве Патріярхальне Товариство дуже величаво вшанувало тут 100-річчя уродин Патріярха Йосифа.

В неділю, 16-го лютого, наш парох о. д-р Іван Тилявський відслужив Св. Літургію з Панахидою за св. п. Блаженнішого Йосифа в церкві Входа в Храм Пречистої Богородиці. В 6-ій годині вечора відбулися в церковному приміщенні свя точні сходини — Академія із дуже вдалою програмою.

Це свято відкрив голова місцевого УПТ проф. Роман Романишин, проголошуючи цей рік роком Патріярха. Оперний співак маестро Василь Мельничин, який недавно поселився тут на заслужений відпочинок, започаткував програму цієї Академії Господньою молитвою „Отче наш".

За цим слідувала доповідь і то на академічному рівні. Інж. Зенон Салій дуже докладно проаналізував життєвий шлях бл. п. Патріярха, який весь вік свій, весь труд свій віддав нашій рідній Церкві й обездоленому українському народові.

Немає сумніву, що наша Українська Католицька Церква в другому тисячолітті „піде в мандрівку століть з його духа печаттю".

Слава Гунчак, відома декляматорка з виступів на Союзівці, на „Верховині", а останніми літами і тут, продеклямувала „Заповіт" Ольги Гринів. Хоча вірш цей досить довгий, публіка вислухала його з захопленням.

Наш бандурист маестро Роман Левицький при акомпьяменті бандури відспівав дві пісні: „Пречиста Діво Маріє", муз. М. Лисенка, та „Дерево", муз. О. Кошиця, за що публіка нагородила його довгими оплесками. Інж. Ярослав Гаврих, член Управи УПСО — наш гість з Англії, поділився найновішими відомостями з цієї нашої світової організації та повідомив, що тлінні останки Патріярха Йосифа перевезуть до Львова під кінець серпня ц. р. В заключному слові голова УПТ подякував виконавцям програми та жертвував від управи місцевого УПТ 100 долярів на будову нової церкви.

Могутним співом „Боже, вислухай благання" присутні завершили це свято.

Василь Самофал

Список жертводавців які зложили датки на видання підручників для народних і середніх шкіл України за час від 19-го листопада 1991 року до 29-го лютого 1992 року.

ЛИСТА ч. 1

1. Фінансові Інституції

50,000 дол. — Український Народний Союз (деклярував);
1,000 дол. — Українська Федеральна Кредитівка „Самопоміч" Ню Йорк;
250 дол. — Українська Федеральна Кредитівка „СУМА" — Йонкерс;

2. Церкви і церковні організації:

2,000 — Українська католицька церква свв. Петра і Павла — Джерзі Сити (парох о. протоєрей Р. Мірчук),
1,000 — Митрополит Стефан Сулик;
500 дол. — Єпископ Василь Лостен, українська католицька церква Успення Пресвятої Богородиці — Бейон (парох о. протоєрей Р. Мірчук);
228 дол. — Сестрицтво Української Православної церкви Трьох Святителів в Ст. Пітерсбурзі (через Комітет Допомоги Україні).

3. Комітет Допомоги Україні:
2,500 дол. — Народний Фонд Допомоги Україні — Центральний Ню Джерзі;
702,50 дол. — З розпродажі відзначок РУХУ;
250 дол. — Комітет Допомоги Україні — Ст. Пітерсбурґ.

4. Громадські Організації:
1,000 дол. — Комітет Колишніх Учнів Зальцбурзької Гімназії, Товариство „Самопоміч" Нюарк;
500 дол. — Український Американський Клюб Вашінґтону-Сіятель;
213 дол. — Об'єднаний Комітет Громади Керґонксону.

5. Індивідуальні:
по 1,000 дол. — І. Лучканич, Л. Стебельський, Л. Фіцалович, Л. Флюнт;
по 500 дол. — К. і В. Воловодюк, д-р Т. і М. Залуцькі, д-р М. Іванців, Н. і М. Цьолко;
по 300 дол. — Х. і А. Козак, Б. Галаган;
250 дол — Е. Войтович;
по 200 дол. — Я. Березовський, А. Бісик, С. Боєчко, д-р І. Васинчук, М. Зобнів, В. Качунь, М. Мац, П. і Е. Сирко, д-р О. Фольварків;
по 150 дол. — К. і М. Дзюба, А. і М. Панченко;
по 100 дол. — Л. Адамс, Б. Артимишин, І. і Я. Барр, І. Бровінський, Ю. Вертипорох, д-р С. Войтович, М. і Я. Воловодюк, І. і Б. Глушевський, І. Гнип, О. і Я. Городецькі, М. Ґіза, С. Ґробельський, М. і Я. Данильчук, Е. і У. Дмитренко, Р. Іванчук, Ф. Іскало, Е. Кордибан, А. Кривуцька, Д. Кузик, З. Кулинич, Б. Кучинський, Д. і А. Леськів, Б. Лівчак, З. і Ю. Малаховські, Р. Маселко, І. і Т. Масний, Я. Масюк, О. Навальковський, Г. і Я. Оберишин, М. Пастушенко, А. Підвербецький, С. Пришляк, М. і Л. Прокоп, Р. Прус, О. Ратич, Е. і С. Сахарук, Ю. і Х. Свищук, С. і А. Секрета, Я. Сидір (Ohio), Р. Стефанюк, д-р Е. Стецьків, Ю. Федик, О. Фіріщак, В. Цетенко, С. і В. Чорнодольські, Н. Чепак, Р. Шраменко, В. Штокало;
75 дол. — А. і О. Ґереґа;
60 дол. — В. Воронка;
по 50 дол. — С. і А. Арсієнко, П. Байко, Р. і А. Байлак, І. і Л. Вербицькі, К. і М. Галецькі, С. Гнатченко, П. Гул, Д. Демянюк, В. Клапіщак, Р. Кохан, П. і П. Кріль, Н. Курись, Б. Кутний, П. Кучкуда, З. Масловський, Л. Мрилоцька, Б. Охотський, М. і Я. Палій, М. Палідвор, І. Пристайко, В. і А. Столяські, М. Субботін, Я. Сидір (California), М. Тарнавська, О. і Б. Федорович, д-р Б. і Б. Худьо, С. Штомпіль;
по 40 дол. — о. В. Грабець, А. Дзедзик, Т. Елеїв;
35 дол. — В. Дебайло;
по 30 дол. — П. Бокало, Д. Гузар (Канада), С. і Е. Кікта, І. Срібна, К. і Е. Степовий, Я. і Л. Черник, Г. Шембель;
по 25 дол. — М. Бакалець, М. Болюх, З. А. Бровінс, Т. Дячок, О. Дубик, С. Захода, Ю. Коротко, М. Кроль, В. Левицька, Ю. Пеняк, Б. і С. Сольчаник, А. Турчин, В. Цап;
24 дол. — д-р З. Куц;
по 20 дол. — С. Берщук, А. Бойцун, І. Віґанд, Д. Микита, Н. Квітка;
по 10 дол. — І. Зінченко, В. Спіндура, Я. Штойко.

По день 29-го лютого 1992 року зібрано 27,722.50 долярів.

Координаційний Комітет Допомоги Україні в імені дітей України, їх учителів і батьків, які з нетерпеливістю чекають на шкільні підручники з новою тематикою і на українській мові, складає щиру подяку всім організаціям і поодиноким жертводавцям, які зложили датки на цю благородну ціль. Ще багато грошей потрібно щоб завершити цей проєкт, тому просимо про дальші пожертви. Грошові перекази просимо виписувати на United Ukrainian American Relief Committee, Acc. No. 8236-K і пересилати на адресу:

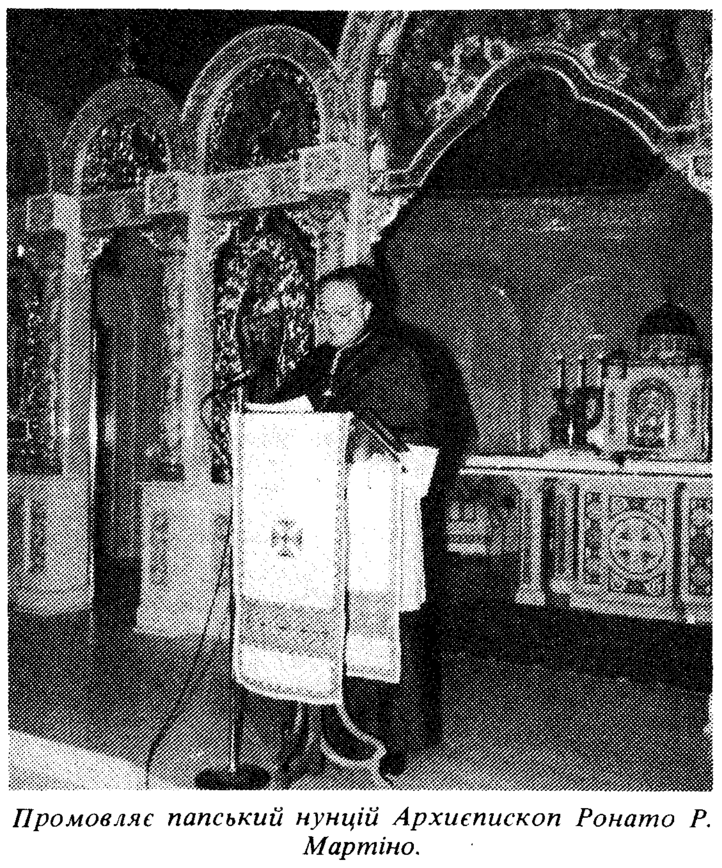
Wolodymyr Wolowodiuk,
66 Susan Drive,
Chatham, N.J. 07928.

Всі жертводавці отримають подяки від ККДУ і посвідки вплат від ЗУАДК. Просимо подавати докладні і чіткі адреси.

Д-р Богдан Бурачинський
голова ККДУ

Володимир Воловодюк
координатор проєкту

Разом молимося за вільну Україну

Промовляє папський нунцій Архиєпископ Ронато Р. Мартіно.

Служителі Архиєрейської Літургії.

Ню Йорк. (Р. Голіят). — У неділю, 23-го лютого, в українській католицькій церкві св. Юра відслужили Архиєрейську Службу Божу Митрополит УКЦеркви Стефан Сулик, Єпископи Василь Лостен і Роберт Москаль, яким сослужили о. Патрикій Пащак, ЧСВВ, генеральний вікарій стемфордської дієцезії, ігумен і парох церкви св. Юра, о. митрат Матвій Берко, протоігумен о. Бернард Панчук, ЧСВВ, а діяконував о. Пилип Сандрик, ЧСВВ. Достойними гістьми на цій св. Літургії були архиєпископ Ронато Р. Мартіно — нунцій св. Апостольської Столиці при ООН, Всеволод — Єпископ Української Православної Церкви Америки і Канади і амбасадор української Місії в ООН — Ґеннадій Удовенко зі своєю дружиною і співробітниками Місії.

Тієї неділі американський і український прапори повівали на майже закінченому парафіяльному мешканевому хмаросязі, і навіть це вказувало на небуденне свято в парафії. При вході до церкви виднів напис: „Вітаємо визнану і вільну Україну", а над написом повівав прапор Ватикану.

Отець Патрикій Пащак у своєму привітальному слові представив служителів Архиєрейської Служби Божої, амбасадора Удовенка і його дружину і співробітників з Місії: Юрія Шевченка і його дружину Анну, Людмилу Крижанівську і Володимира Хандосія. О. Пащак підкреслив, що ми маємо велику честь вітати між нами достойних гостей Католицької і Православної Церкви і державних представників, а саме Архиєпископа Ронато Р. Мартіно — постійного репрезентанта св. Столиці в ООН, за допомогою якого встановлено дипломатичні відносини Ватикану з Україною. Вітаючи представників української Місії в ООН, він одночасно прощав амбасадора Ґеннадія Удовенка, який вкоротці залишає ЗСА, щоб перебрати важливу функцію в міністерстві закордонних справ України в Києві.

Владика Василь Г. Лостен у своїй проповіді запізнав присутніх зі 100-літньою історією українського поселення в Америці. Він згадав, що наші поселенці, залишивши Рідний Край, привезли зі собою на новий континент любов до свого народу й своєї Церкви, доказам чого є й те, що церква св. Юра була першою українською католицькою церквою в Ню Йорку, яку своїм коштом заложили наші піонери. Господь благословив щедрість і жертвенність наших людей. Під час світових воїн, революцій і тоталітарних режимів, які панували над нашим народом в Україні, зв'язок з українцями в Америці й Україною ніколи не переривався, хоч (комуністичний режим свідомо створив страшні труднощі). Допомога Україні дуже потрібна і тепер, підкреслив Владика.

Ми складаємо подяку Господеві, підкреслив Владика, за встановлення дипломатичних зв'язків між Україною і Америкою та між Україною і Апостольською Столицею. „Ми в Стемфордській Епархії раді й горді, що уряд Америки призначив Романа Попадюка першим амбасадором до України". Амбасадор Роман Попадюк є сином українських еміґрантів і нашим парафіяном. Це для нас велика честь, бо звичайно уряд Америки воліє не призначувати дипломата на амбасадора до країни, з якої походять його предки.

Встановлення повних дипломатичних відносин між Україною і Апостольською Столицею прийшло як потвердження і обіцянка, що свобода і релігії не буде завернута, і що Україна буде багатоконфесійною державою і в ній пануватиме пошана до національних меншин і свобода совісти. Він дякував Архиєпископові Мартіно від української спільноти за всі старання Ватиканської дипломатичної служби в користь України, як також за вшанування нас усіх своєю присутністю на цій св. Літургії.

Відтак Владика прощав амбасадора Удовенка. Він згадав, що коли Удовенко перебрав пост голови Місії в ООН в Ню Йорку, то в той час йому і на гадку не прийшло, щоб він, представник Місії, міг прийти до церкви св. Юра. На протязі довшого часу Єпископ мав приємність знати амбасадора Удовенка. Він подивляв його гнучку дипломатичну працю в користь України. Провідні діячі нашої громади пізнали в ньому особу, завжди готову до помочі і співпраці, й нам буде його бракувати, але „наші молитви будуть його, його дружину і родину супроводжати, як він повернеться на своє становище в українському міністерстві закордонних справ у Києві".

При кінці своєї проповіді гарною українською мовою Владика закликав нести допомогу Україні і її народові, щоб розвинути як слід економіку, виховну систему, медичну службу, допомогти її народові, щоб Україна була такою могутньогою, якою вона була за Ярослава Мудрого — центром культури і багатства для Европи і цілого світу. Ми будемо стартися відновити християнську єдність, продовжував єпископ Лостен. Тут, у ЗСА, ми бачили колись ворожість деструктивність, яка походила з релігійного поділу, а ми певні, що уздоровлення приходить через релігійне замирення.

Наступний бесідник, Архиєпископ Мартіно, постійний представник Ватикану до ООН, вітаючи Владик, звернув увагу на те, що сьогоднішнє свято є великою історичною подією, оскільки встановлено дипломатичні зв'язки Ватикану з Україною. Україна від часу князювання Володимира Великого, який запровадив у 988-му році християнство, аж до 1054 року була в злуці з Римом. Архиєпископ нагадав, що після проголошення 22-го січня 1918 року самостійности Українська Народна Рада старалася нав'язати дипломатичні зв'язки з Ватиканом, але воєнні події і окупація України большевиками перекреслила ці пляни. Проповідник говорив про переслідування Української Католицької Церкви і її ліквідацію у 1946-му році й клопотання наших владик на форумі ООН про повернення їй попередніх прав. „Український нарід і його християнська культура є частиною европейської культури. Зберігайте її надалі, і нехай Вас усіх Бог благословить!"

Під час Архиєрейської Служби Божої співали злучено церковний хор св. Юра і хор ім. Митрополита Шептицького, під дириґентурою маестра Андрія Добрянського. При кінці св. Літургії хор відспівав Многоліття для папи Івана Павла II і для учасників Архиєрейської Служби Божої. Гимном „Боже Великий Єдиний..." закінчено це історичне святкування — відзначення дипломатичних зв'язків Ватикану з Україною.

Прощальний полуденок

Після Архиєрейської Служби Божої у готелі Гелмслі в Ню Йорку відбувся спільний полуденок, в якому виступало ряд бесідників. Владика Лостен, відкриваючи цю зустріч, сказав, що ми бажаємо амбасадорові Удовенкові всього найкращого, але не прощаємося з ним, бо віримо, що він невдовзі поверне до Ню Йорку. Владика просив його, щоб після повернення в Україну, він глядів в сторону Заходу й Вашінґтону, Ватикану і Стемфорду. Ми бажаємо йому всього найкращого на його новому терені діяльности.

Отець Пащак, який перебрав провід полуденку, звернув увагу на 8-річну працю Геннадія Удовенка на форумі Організації Об'єднаних Націй, а відтак покликав до слова ред. Івана Кедрина, який є одним із свідків і учасників творення української самостійної держави в 1918-му році.

Ред. Іван Кедрин, звертаючись до амбасадора Удовенка і до всіх учасників, сказав, що в історії є така штука, як неписані закони, які часто є реальними чинниками в політиці. Пристосовуючи до нинішнього свята, де і коли Г. Удовенко і його дружина сподівалися, що в українській католицькій церкві в Ню Йорку його закличуть нинішні Єпископи і хор буде їм співати „Многая літа". Ми, продовжував ред. І. Кедрин, ще будемо переживати різні несподіванки. Революція на Сході Европи ще не закінчилася. Україна є в сприятливішому становищі, бо там нема того, що є в Росії. В Росії йде гостра боротьба за владу. В Україні нема такої боротьби. В Україні, відомо, роблять різні перешкоди президентові Кравчукові і загалом є тяжка ситуація, бо там нема грошей, нема кредитів, нема помешкання для чужинецьких амбасад. Україна не має грошей, щоб купувати амбасади за кордоном. Заки прийде парцеляція тих будинків, що їх Росія успадкувала від СССР, то це буде тривати цілі роки в міжнародньому суді в Газі. Наскільки події в Росії вплинуть на ситуацію в Україні, ми не знаємо. Ми сподіваємося, що як піде так, як було з референдумом, що не було жодної інтервенції, і якщо Ґорбачов нам допоміг, то дай йому Боже здоров'я, бо він у півгодинній промові закликаючи не йти до голосування, досяг протилежного висліду: 96-відсотків пішло до голосування. Вкінці ред. Кедрин побажав Удовенкові і його дружині, щоб вони мали гарні спомини з перебування між українською громадою в Ню Йорку, в Америці, де український дипломат знайшов собі такого приятеля, як о. Пащак, винятково людина серед наших священиків в Америці. На закінчення він радив Г. Удовенкові написати спогади, „від дитинства, так як ви це все переживали, від комсомолу — цілу вашу кар'єру, аж до нинішнього дня, як вам в церкві співали Многая літа. Це буде сензація. Книжка знайде видавця". Подякою о. Пащакові, що він його покликав до слова, Кедрин закінчив своє побажання і привітання Удовенкам.

Владика Всеволод, привітавши Владик і членів української місії при ООН, у своєму слові підкреслив, що Українська Церква, Київ і Галич є завжди з'єднані. Ми дістали благословення від с. Володимира на одну з'єднану Церкву. Діялог між Константинополем і Ватиканом повинен продовжуватися, бо обидві наші церкви є посестрами.

Вкінці промовив амбасадор Удовенко. Він згадував, як тому 5 років у приватному помешканні зустрівся з єпископом Лостеном. Владика порушував в той час ряд справ, зв'язаних з українською католицькою Церквою в Україні, політичними в'язнями і інше. За його старанням звільнено Юрія Шухевича і він був на відвідинах у ЗСА. Ряд справ були обговорені на форумі ООН, разом з Архиєпископом Ронато Мартіно У. Удовенко відвідав ряд українських скупчень в ЗСА і Канаді. Везе зі собою в Україну гарні спогади про зустрічі з українцями в Америці і Канаді. На закінчення Г. Удовенко сказав, що це для нього зворушливий день, — залишати своїх старих приятелів, які прощають його в такому репрезентативному приміщенні. Присутні відзначили його схвильовані слова рясними оплесками і тостом шампанського. Він прощався особисто з кожним учасником полуденку.

Прощальний полуденок, який відбувся у честь Удовенка, „The Helmsley Ralace" офундували Марія і Юліян Бачинські, за що їм дякували 35 учасників полуденку. (арх. Мартіно, Митрополит Сулик, Єпископ Лостен, Єпископ Москаль, о. Пащак, о. Панчук, о. Берко, о. Попадюк, о. Саюк і інші).

В пам'ять мого БРАТА

Володимира Івановича Сокола

колишнього артиста драматичного театру „Березіль" у Харкові
який помер 31-го січня 1991 року в Кривому Розі, Україна
складаю 100 долярів
на ФОНД ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.

Марія СОКІЛ-РУДНИЦЬКА

Залога „Дітройт" 10-го Куреня Уладу Пластунів Сеніорів „Чорноморці"

з жалем повідомляє, що 10-го березня 1992 р. відійшов у вічність на 62-му році життя

пл. сен.

Роман Рудницький, ЧМ

Пластовий виховник, піонер морського пластування, колишній член пластових проводів станиці та куреня.

———

Горем прибитій родині складаємо щирі співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 23-го березня 1991 р. відійшов у вічність на 89-му році життя
наш найдорожчий
ТАТО, ДІДУСЬ, ПРАДІДУСЬ

бл. п. проф. д-р

ВАСИЛЬ ЛЕВ

Цією дорогою складаємо найсердечнішу подяку всім, хто причинився до звеличання пам'яті покійного.

Щиро-сердечна подяка всечеснішим отцям Т. Лончині, Л. Мудрому, та Л. Лавренюкові за відправлення Парастасів, Панахид, Богослужб, та похоронних обрядів на кладовищі, та за їхні теплі і сердечні слова співчуття. Рівнож, сердечна подяка церковним хорам св. Юра в Ню Йорку та св. Тройці в Сілвер Спрінґ, Мд. а особливо мґр П. Крулеві, за збогачення літургічних відправ.

Щире спасибі за сердечні та емоційні слова пращання над домовиною, які висловили д-р В. Ленцик, д-р Я. Падох, мґр М. Турецький, д-р Л. Рудницький, мґр С. Бернадин, і мґр Т. Царик

Про Божу ласку молимо для усіх тих, що зложили датки на відправлення Богослужб у Ню Йорку, Вашінґтоні, Коннектікат, Пенсильванії, і Канаді за упокій душі покійного.

Щира-щира подяка родині і приятелям за поміч нам у тяжких днях, за чудові квіти, та за численну участь у похоронних відправах та проводах на кладовище. Дякуємо усім тим сердечно що прислали співчуття листовно, чи висловили їх особисто і телефонічно. Дякуємо також за зложення пожертв і датків на добродійні цілі.

Нехай Всевишній нагородить усіх Вас щедрими ласками!

Замість квітів на могилу бл. п. Василя Лева датки зложили:

На Наукове Товариство Ім Шевченка:
по 150 дол. — Діловий Комітет колишніх учениць гімназії СС Василіянок у Львові;
по 100 дол. — Б. Галаган, Д. Е. Жарські, Л. Кучерська, Е. Саноцька, У. Саноцька і А. Фуртак, Р. Смик;
по 50 дол. — С. Ю. Темницькі, В. О. Тершаківці;
30 дол. — Д. Ю. Пундії;
по 25 дол. — І. Б. Боярські, О. Курилас, М. О. Омецінські, М. В. Тершаківці.

На Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля:
100 дол. — О. Фільварків;
по 50 дол. — Д. Жарська, І. Кушнір, С. Бережницька, М. Стець, О. Дзядів, І. Залиба, С. Бернадин, І. Ґорчинська;
по 35 дол. — О. Михалюк, Й. Медуха;
по 30 дол. — О. Боба, І. Чума;
по 25 дол. — О. Филипович, Л. Ігнат, Д. Конюх, О. Филипович, Е. Чапельська, Е. Котик, І. Прокопишин, З. Мусійчук, І. Качанівська, Г. Кузьмінська, С. Фур, Л. Ляшевич, Л. Ганас, С. Олесницька, Х. Баранецька, С. Соколишин;

по 20 дол. — А. Ґоґоша, І. Хмілевська, Н. Плакида, О. Смаль-Гандзій, О. Смаль, Л. Прокоп, М. Жарська, М. Гайдук, Ю. Петришин, Б. Біґун;
по 10 дол. — І. Козак, Л. Дяченко, Д. Микита, Д. Ломницька, М. Сидір, Т. Криницька.

На ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ
100 дол. — Б. І. Мельники.

На Український Культурний Центер:
25 дол. — Е. Чапельська.

На Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля:
колишні учениці гімназії СС Василіянок, замешкані в Торонто:
по 50 дол. — Д. Верґановська-Винників, М. Демків—Сахрин, М. Калимон-Пеленцька;
по 20 дол. — О. Іванець-Демянчук, І. Ільницька-Малащук, С. Кунинець-Федорович, М. Сенишин-Горвань, Е. Косевич, С. Романчукевич-Одноріг, Н. Градюк-Горіх, І. Ґерчук-Ганч, М. Прокопович-Голод.

На будову церкви св. Тройці в Сілвер Спрінґ, Мд.:
500 дол. — О.В. Леви з донями;
150 дол. — К. Цісик з родиною;
по 100 дол. — Т. К. Бені, С. Я. Бернадини, Л. О. Білоуси, І. Цісик, М. Цісик з родиною, Т. В. Демчуки, Н. І. Ґавдяки, З. Дж. Ґріффи,, А. О. Гаврилюки, М. О. Качмарські, Е. Процінська, М. І. Процінські, У. І. Сосі, І. М. Ставничі;
по 50 дол. — М. Фіґлюс, К. Ю. Кузьмичі, М. Р. Леґецкіси, О. Лончина, Д. В. Маркусі, Р. М. Новосади, В. Пилипець, О. М. Раковські, Г. Рубинович, І. О. Зинюки;
35 дол. — О. Б. Козаки;
по 30 дол. — С. В. Бабії, Б. Я. Ґелети;
по 25 дол. — Н.Л. Бабяки, А. Ґавдяк, І. М. Ільчишини, Д. Корбутяк, С. П. Крулі, М. Ліщак, Я. о. Т. Лончини;
по 20 дол. — Н. М. Білоуси, І. Держко, А. Дражньовський, А. Ґавдяк, Ю. Ґавдяк, О. Когутяк, І. Кость, А. О. Вороняки, Н. М. Захарченки;
по 15 дол. — О. Ґ. Аллузи, Л. Д. Фонтани, А. Маєвська, М. А. Мостовичі;
по 10 дол. — О. І. Ґалиші, Т. Кічоровська, Д. Д. Кінґи, С. В. Надраґи, Л. С. Процики; анонімно $5.

Ще раз щиро дякуємо!

В першу річницю будуть відправлені Богослужби в церквах св. Володимира у Стемфорді, Кт. і св. Тройці у Сільвер Спрінґ, Мд.

ІВАННА ЦІСИК
ОКСАНА І ВАСИЛЬ ЛЕВИ з родинами

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ справ Альжиру Лярбі Белкгієр повідомив, що у висліді сутичок між поліцією і мусулманськими фундаменталістами від початку року загинуло 103 особи.

У ВАШІНҐТОНІ МИНУЛОГО тижня з'їхалися керівники 12 із усіх 14 профспілок ЗСА, які підтримували кандидатуру демократа сен. Тома Гаркіна з Айови. Ціллю їхнього з'їзду було вирішити, що їм тепер робити, коли ними підтримуваний кандидат вирішив відтягнути свою кандидатуру із передвиборчої кампанії, у понеділок, 9-го березня. Після нарад Овен Бібер, президент профспілки Об'єднання автомобільних робітників, який проводив нарадами, сказав, що вони погодились покищо вичекати.

УСВІДОМИВШИ СОБІ, ЩО в нього немає будь-яких можливостей на здобуття номінації Республіканської партії на її кандидата у цьогорічних президентських виборах, Патрик Б'юкенен натякає на створення третьої партії та її участи у президентських виборах 1996 року. Він уважає, що так званий „естаблішмент" обидвох партій, Рѐсспубліканської і Демократичної, скорим темпом тратить контакт з пересічним американським виборцем та існуючими проблемами у його теперішньому житті.

УПРАВЛІННЯ ХАРЧІВ і ліків у дуже сильному тоні остерігає вагітних жінок в ЗСА про можливості ушкодження їхнього плоду, якщо вони вживають будь-які зі загально відомих пілюль на зниження тиску крови. Ця осторога є наслідком кількох випадків народження нездорових немовлят, власне у матерів, що брали такі пілюлі.

УРЯД ІЗРАЇЛЯ У НЕДІЛЮ, 15-го березня гостро скритикував ЗСА за їхні натяки, що Ізраїль перепродує збройну техніку Китаєві, Південній Африці та іншим країнам. В той самий час військові експерти твердять, що такі закиди зі сторони ЗСА вказують на те, що довготривалі стратегічні спілкування Ізраїля з Америкою починають значно погіршуватися. Якщо це правда, то мирні перегово ри в питаннях Близького Сходу можуть бути поважно захитані. Ізраїль настоює, що не зламав жодних угод зі ЗСА, перепродуючи американську зброю країнам Третього світу без дозовлу Америки.

Росія...

(Закінчення зі стор. 1)

Кравчук продовжує домагатися частини чорноморської фльоти і про це також говоритимуть на київській зустрічі. Єльцин, видавши декрет про творення російської армії вважав, що матиме кращу вихідну позицію у розмові з Л. Кравчуком.

Західні політичні спостерігачі кажуть, що все ще існує можливість погоджености країн СНД на одну армію під одною спільною командою, хоч поворот до цієї ідеї в Україні, яка за всяку ціну стремить до абсолютної незалежности, є майже неможливий. Росіяни вже поробили заходи, щоб перебрати команду над стаціонованими у Німеччині військовими частинами, а також частинами в Польщі, Монґолії і Кубі. Російська федераціля вислала також делеґації до країн СНД, щоб домовитись про військові частини стаціоновані на їхніх територіях, хоч Москва знає, наприклад, що Л. Кравчук вже віддавна заявляє, що Україна творить свою невелику числом армію на базі колишньої совєтської армії стаціонова ної на території України. Дорадник Єльцина у військових справах Дімітрій Вол когонов заявив, що Росія може сформувати свою армію на протязі двох років. Вона нараховуватиме 1,5 міл. вояків.

Очевидно урядові чинники в Україні втратили довір'я до Росії і у зв'язку з цим Кравчук наказав припинити перевіз тактичної атомової зброї. Взаємне непорозуміння і недовір'я між Україною і Росією триває далі.

Уклін тобі...

(Закінчення зі стор. 2)

нанівець зведено традиційне вівчарство, колгоспні фарми дають молоко, яке лікарі забороняють споживати.

Страшного понівечення зазнали душа і розум народу, від якого Москва брехнею і силою відбирала все найвартніше, що створювалося довгими віками — від мови і пісні до самобутніх, сповнених мудрости і краси народних ремесел.

Здавалося, є всі підстави для песимізму. Ні! Відкиньмо песимізм! Душа народу — невмируща. В референдумі 1-го грудня 1991 року 92,59 відсотка закарпатців віддали свої голоси за самостійну Українську Державу. Тобто такий самий вислід, як у виборах до Сойму Карпатської України в 1939 році! Певне того дня у Божому небі раділа душа великого сина України Августина Волошина, раділи праведні душі тисяч закарпатських патріотів...

Світова українська діяспора не має дня, який минув би без думок про Україну. Звісно, вона чекає допомоги, але не просто кредитів, не просто інвестицій — вона чекає любови, зичливости, ясного розуму, глибоких, сучасних знань. Тільки в цьому випадку допомога досягне мети — воскресіння української нації. Зміцнімо наш дух, а він зміцнить тіло. Ось чому, коли у 1919 році американські русини відряджали зі свого середовища діяча на пост губернатора Підкарпатської Руси, Г. Жатковича, то передали з ним найдорожчий подарунок рідному краєві — синьо-жовтий прапор.

Посилившись за рахунок другої, повоєнної, хвилі еміграції, українська суспільно-політична думка в Америці ніколи не відверталася від батьківської землі, більше того — всякчасно розповідала про неї світові. Високоосвічена праця таких трудівників пера і громадських діячів, як проф. Петро Стерчо, проф. Августин Штефан, проф. Інокентій Шандор, проф. Василь Маркусь, д-р Юліян Химинець, проф. Іван Фізер, історик Церкви о. Себастіян Сабол, ЧСВВ, він же поет Зореслав, публіцист Михайло Шпонтак і десятків інших, є особливо плідна, бо вони були безпосередніми учасниками творення Карпато-Української держави. Сьогодні їхні книжки, наукові праці, літературні твори починають знаходити дорогу до рідного краю, допомагаючи нам швидше зрозуміти самих себе на новому виткові історії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 29-го БЕРЕЗНЯ 1992 р.

Чикаґо, Ілл. Річні загальні збори 221-го Відд. Б-ва св. Стефана о год. 1-ій по пол. в залі катедри св. о. Николая (Rice and Oakley Blvd.). На порядку: звіти Управи, дискусія і вибір нової Управи на 1992 р. Проситься всіх членів Відділу взяти активну участь. — Управа.